KOMMISSIONENS AFGØRELSE (EU) 2020/1814

af 28. juni 2019

om statsstøtte SA.33846 — (2015/C) (ex 2014/NN) (ex 2011/CP) ydet af Finland til Helsingin Bussiliikenne Oy

(meddelt under nummer C(2019) 3152)

(Kun den finske og den svenske udgave er autentiske)

(EØS-relevant tekst)

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 108, stk. 2, første afsnit,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

under henvisning til Kommissionens afgørelse om at indlede proceduren efter artikel 108, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde ([1]),

efter at have opfordret interesserede parter til i overensstemmelse med ovennævnte artikler at fremsætte bemærkninger ([2]), under hensyntagen til disse bemærkninger, og

og ud fra følgende betragtninger:

1. SAGSFORLØB

(1) Den 31. oktober 2011 indgav Nobina Sverige AB og Nobina Finland Oy en klage til Kommissionen med påstand om, at Finland ydede ulovlig støtte til Helsingin Bussiliikenne Oy (»HelB«). Den 15. november 2011 tilsluttede Nobina AB — moderselskab til Nobina Sverige AB og Nobina Finland Oy — sig klagen. Nobina Sverige AB, Nobina Finland Oy og Nobina AB benævnes i det følgende under ét »klagerne«. Klagerne fremsendte yderligere oplysninger den 12. december 2011, den 27. februar 2012, den 4. april 2012, den 21. juni 2012 og den 4. september 2012.

(2) Klagen blev sammen med Kommissionens anmodning om oplysninger på engelsk videresendt til Finland den 22. november 2011 med en opfordring om at fremsætte bemærkninger. Den finske oversættelse af klagen blev sendt til Finland den 1. februar 2012. Finlands bemærkninger blev fremsendt sammen med yderligere oplysninger ved brev af 28. februar 2012.

(3) De finske bemærkninger til klagen blev videresendt til klagerne ved brev af 31. maj 2012. Klagernes bemærkninger blev fremsendt den 27. juli 2012. Finland fremsendte yderligere oplysninger den 28. september 2012.

(4) Ved brev af 31. oktober 2012 fremsendte Kommissionen de bemærkninger, den havde modtaget fra klagerne den 27. juli 2012, til Finland og anmodede om yderligere oplysninger. Finland fremsendte de ønskede oplysninger den 3. januar 2013 og den 7. og 12. februar 2013. Desuden fremsendte Finland yderligere oplysninger pr. e-mail af 16. maj 2013.

(5) Der blev afholdt et møde med de finske myndigheder den 17. maj 2013, hvorefter Kommissionen anmodede om yderligere oplysninger pr. e-mail af 24. maj 2013. Finland fremsendte de ønskede oplysninger den 31. maj 2013 og den 3., 7. og 10. juni 2013.

(6) Kommissionen anmodede om yderligere oplysninger pr. e-mail af 24. oktober 2013 og ved brev af 6. november 2013, som Finland besvarede henholdsvis den 8. november 2013 og den 31. januar 2014.

([1]) Kommissionens afgørelse C(2015) 80 final af 16. januar 2015 (EUT C 116 af 10.4.2015, s. 22).
([2]) Jf. fodnote 1.

(7) Kommissionen anmodede om yderligere oplysninger pr. e-mail af 27. februar 2014 og 3. april 2014, som Finland besvarede pr. e-mail af henholdsvis 5. marts 2014 og 11. april 2014.

(8) Kommissionens tjenestegrene mødtes med klagerne og deres retlige repræsentanter den 29. januar 2014 og den 14. oktober 2014.

(9) Ved brev af 16. januar 2015 meddelte Kommissionen Finland, at den havde besluttet at indlede proceduren efter artikel 108, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (»TEUF«) med hensyn til den påståede støtte (»åbningsafgørelsen«).

(10) Åbningsafgørelsen blev offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* ([3]). Kommissionen opfordrede de interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger til de foranstaltninger, der var omhandlet i åbningsafgørelsen.

(11) Finland fremsendte bemærkninger til åbningsafgørelsen den 18. marts 2015, den 18. juni 2015 og den 6. november 2015.

(12) Kommissionen modtog bemærkninger fra klagerne den 8. maj 2015 og videresendte dem den 20. maj 2015 til Finland med anmodning om bemærkninger. Finland svarede på klagernes bemærkninger ved brev af 12. august 2015 og 10. september 2015.

(13) Kommissionen anmodede om yderligere oplysninger fra Finland den 27. maj 2016, den 15. september 2016, den 13. oktober 2016 og den 21. december 2016. Finland svarede den 23. juni 2016, den 2. september 2016, den 24. oktober 2016, den 26. oktober 2016, den 8. december 2016 og den 13. januar 2017.

(14) Den 16. februar 2017 mødtes Kommissionen med klagerne og deres retlige repræsentanter.

(15) Kommissionen anmodede Finland om yderligere oplysninger den 31. oktober 2017 og den 21. december 2017. Finland svarede den 9. november 2017 og den 16. februar 2018.

(16) Den 19. marts 2018 mødtes Kommissionen med de finske myndigheder. Finland fremsendte desuden yderligere bemærkninger den 10. april 2018.

2. **BAGGRUND**

2.1. **Klagerne**

(17) Nobina AB er den største udbyder af offentlig bustransport i Norden og en af de ti største offentlige transportvirksomheder i Europa, som er aktive inden for de regionale og interregionale trafiksegmenter. Markedsandelen for det regionale trafiksegment i den nordiske region var 16 % i 2015/16 (beregnet på grundlag af antallet af busser). I samme periode befordrede selskabet ca. 377 mio. passagerer. I 2015/16 opnåede Nobina AB et overskud efter skat på ca. 4 mio. SEK (ca. 0,4 mio. EUR).

(18) Nobina AB's vigtigste marked er Sverige, hvor selskabet drives som Nobina Sverige AB. I 2015/2016 udgjorde Nobina AB's omsætning i Sverige ca. 71 % af den samlede omsætning, og markedsandelen i Sverige var 30 % (målt på antal busser). I samme periode udgjorde Nobina AB's omsætning i Finland, hvor selskabet drives som Nobina Finland Oy, ca. 11 % af den samlede omsætning, og selskabets markedsandel i Finland var 19,1 % (målt på værdien af tjenesteydelserne).

2.2. **Støttemodtageren**

(19) HelB blev stiftet den 1. januar 2005, da det kommunalt ejede transportselskab Suomen Turistiauto Oy (»STA«) overtog HKL Bussiliikenne — en særskilt forretningsenhed i Helsinki kommune (»kommunen«) — og herefter skiftede navn til HelB. HelB drev busruter i Helsinki og tilbød desuden chartertransport og busleasing. Omkring tidspunktet for åbningsafgørelsen havde selskabet en flåde på ca. 380 busser.

(20) HKL Bussiliikenne blev stiftet i 1995 som en spinoffvirksomhed fra kommunens transportafdeling. Nøgletal for HKL Bussiliikennes økonomiske situation, før selskabet blev opkøbt af STA, fremgår af tabel 1 nedenfor.

([3]) Jf. fodnote 1.

Tabel 1

Nøgletal for HKL Bussiliikenne *(tusind EUR)*

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Nettoomsætning	49 490	49 612	51 936	53 759	58 129	62 863
Driftsresultat	1 724	512	– 917	- 1 095	– 35	447
Resultat før bevillinger og skat	– 374	- 1 533	- 3 036	- 3 144	- 1 738	- 1 086

Kilde: HKL Bussiliikennes årsregnskaber.

(21) STA var et anpartsselskab, der var ejet af kommunen, og som leverede transporttjenester. Nøgletal for STA's økonomiske situation, før selskabet overtog HKL Bussiliikenne og ændrede navn til HelB, fremgår af tabel 2 nedenfor.

Tabel 2

Nøgletal for STA *(tusind EUR)*

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Nettoomsætning	29 460	32 187	34 069	29 921	29 511	25 674
Driftsresultat	– 777	– 624	- 1 139	- 2 334	- 2 892	- 2 546
Resultat før bevillinger og skat	- 1 109	- 1 085	- 1 638	- 2 366	- 3 220	- 2 833

Kilde: STA's årsregnskaber.

(22) HelB var 100 % ejet af kommunen indtil december 2015. Nøgletallene for HelB's økonomiske situation i 2005-2014 fremgår af tabel 3 nedenfor.

Tabel 3

Nøgletal for HelB *(tusind EUR)*

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Nettoomsætning	85 134	88 169	90 194	91 913	98 164	93 641	91 506	99 407	89 943	80 696
Driftsresultat	- 2 214	- 1 590	- 2 399	- 8 470	- 4 319	- 3 621	- 6 136	- 1 941	- 1 511	- 4 498
Resultat før bevillinger og skat	- 2 842	- 2 321	- 2 231	- 7 505	- 3 768	- 3 308	- 6 123	- 1 845	111	- 7 031

Kilde: HelB's årsregnskaber.

(23) Den 14. december 2015 blev HelB solgt ([4]) til det private busselskab Viikin Linja Oy (»køberen«), der var konkurrent til klagerne og det største busselskab i Finland, og som tilhørte Koiviston Auto Group (herefter »KAG«). I 2016 udgjorde KAG's anslåede markedsandel i Finland 21,9 % (baseret på værdien af tjenesteydelserne), og overskuddet efter skat var 3,8 mio. EUR.

([4]) Transaktionen er beskrevet nærmere i betragtning 45-49.

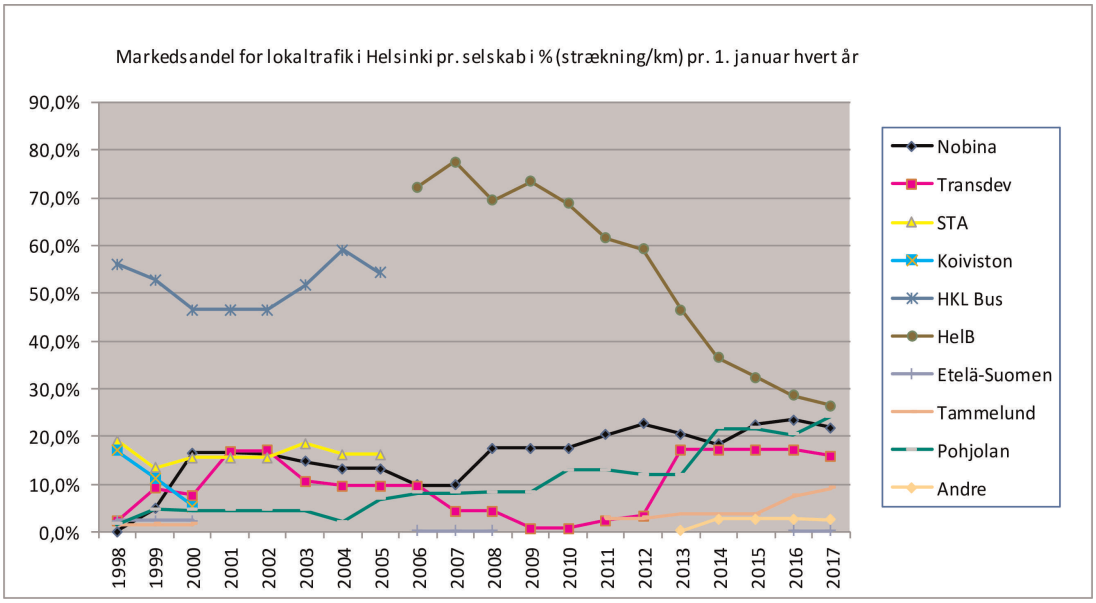
2.3. **Det lokale transportmarked i Helsinki-området**

(24) Den lokale bustransport i Helsinki blev sendt i udbud første gang i 1998 ([5]). Ansvaret for planlægningen af den offentlige transport og indkøb af offentlige transporttjenester i hovedstadsområdet i Helsinki, herunder kommunen, ligger hos Helsinkis regionale transportmyndighed.

(25) Der er en række selskaber i Helsinki-området ud over HelB, herunder navnlig Nobina Finland Oy og Veolia Transport Finland Oy. De anslåede markedsandele for busselskaberne på det lokale transportmarked i Helsinki fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 4

Andel af det lokale trafikmarked i Helsinki pr. selskab i % (strækning/km) pr. 1. januar hvert år

Kilde: Nobina.

3. BESKRIVELSE AF FORANSTALTNINGERNE

3.1. **Udstyrslånet fra 2002**

(26) Den 6. maj 2002 ydede kommunen HKL Bussiliikenne et lån på 14,5 mio. EUR til anskaffelse af bustransportudstyr. Lånet blev udbetalt på følgende måde: 13 mio. EUR den 24. maj 2002, 1 mio. EUR den 31. august 2002 og 0,5 mio. EUR den 30. september 2002. Lånets løbetid var 12 år med en afdragsfri periode på to år. Renten på dette lån var sat til 12 måneders Euribor plus 0,05 %. Kommunen kunne justere renten hvert femte år fra den første udbetaling af lånet, dvs. den 24. maj 2007 og den 24. maj 2012. Renterne forfaldt den 31. december hvert år fra 2002, og hovedstolen skulle afdrages årligt i 12 lige store rater fra den 31. december 2004. Lånet var ikke sikret ved sikkerhedsstillelse.

(27) Den 1. januar 2005 overtog HelB udstyrslånet på samme vilkår som HKL Bussiliikenne, bortset fra at der ikke skulle betales afdrag i årene 2005 og 2006.

(28) Den 1. oktober 2007 besluttede kommunen at forlænge tilbagebetalingen af udstyrslånet indtil den 31. december 2023 (dvs. med otte år i forhold til den oprindelige afdragsplan).

(29) HelB tilbagebetalte renten og 3,8 mio. EUR af hovedstolen på udstyrslånet. Den 13. januar 2016 fritog kommunen HelB ([6]) fra forpligtelsen til at tilbagebetale lånets hovedstol, dvs. 10,7 mio. EUR. Dette skete efter, at HelB og firmanavnet »Helsingin Bussiliikenne« blev solgt til Viikin Linja Oy (jf. betragtning 45-49)

([5]) Den regionale bustrafik blev sendt i udbud første gang i Helsinki-regionen (herunder Espoo og Vantaa) i 1994. Det lokale bustransportmarked omfatter kun Helsinki og ikke Espoo og Vantaa.

([6]) På det pågældende tidspunkt havde HelB allerede skiftet navn til Helsingin kaupungin Linja — autotoiminta Oy (jf. betragtning 47).

3.2. **Kapitallånet fra 2005**

(30) Ved sin stiftelse den 1. januar 2005 overtog HelB følgende gældsforpligtelser fra HKL Bussiliikenne og STA:

a) Et »etableringslån« ydet af kommunen i 1994 på 16,3 mio. EUR, hvoraf 12,3 mio. EUR var udestående på HKL Bussiliikennes balance pr. 31. december 2004 (de vigtigste vilkår for »etableringslånet« var: rente på 9 %, løbetid på 25 år, ingen sikkerhedsstillelse).

b) En gældsforpligtelse for STA hidrørende fra en indledende kapitalinvestering foretaget af kommunen i HKL Bussiliikenne, hvoraf 3,6 mio. EUR endnu ikke var tilbagebetalt pr. 31. december 2004.

Kommunen besluttede at refinansiere disse gældsforpligtelser ved at konvertere dem til et kapitallån på i alt 15 893 700,37 EUR (den 31. december 2004 konverterede den det udestående »etableringslån« til et beløb på 12 255 223,50 EUR, og den 18. april 2006 konverterede den STA's lån til 3 638 476,87 EUR).

(31) Renten på kapitallånet var 6 %. Dette lån skulle kun tilbagebetales, hvis og i det omfang aktiekapitalen og andre bundne poster på balancen var fuldt dækket. Med andre ord var det sådan, at så længe selskabet i et givet regnskabsår gav underskud eller ikke gav et overskud, der sammen med kapitallånene var større end det samlede underskud, skulle kapitallånet ikke tilbagebetales. Den ubetalte rente blev kapitaliseret. Lånet var efterstillet al anden gæld, var ikke sikret ved sikkerhedsstillelse og havde ubegrænset løbetid.

(32) Lånet blev ikke tilbagebetalt (hverken hovedstol eller renter). Efter indledningen af den formelle undersøgelsesprocedure konverterede kommunen den 11. december 2015 lånet til egenkapital i HelB.

3.3. **Kapitallånet fra 2011**

(33) Den 31. januar 2011 ydede kommunen HelB et andet kapitallån på 5,8 mio. EUR på samme vilkår som kapitallånet fra 2005. Navnlig skulle kapitallånet fra 2011 kun tilbagebetales, hvis HelB havde et tilstrækkeligt overskud, det var ikke sikret ved sikkerhedsstillelse og havde en ubegrænset løbetid. Lånet blev brugt til at sikre HelB's likviditet.

(34) Kapitallånet fra 2011 blev ikke tilbagebetalt, og efter indledningen af den formelle undersøgelsesprocedure konverterede kommunen det den 11. december 2015 til egenkapital i HelB.

3.4. **Kapitallånet fra 2012**

(35) Den 23. maj 2012 ydede kommunen HelB det tredje kapitallån på 8 mio. EUR på samme vilkår som kapitallånene fra 2005 og 2011.

(36) Kapitallånet fra 2012 blev ikke tilbagebetalt, og efter indledningen af den formelle undersøgelsesprocedure konverterede kommunen det den 11. december 2015 til egenkapital i HelB.

3.5. **Andre foranstaltninger**

(37) Denne afgørelse omfatter ikke en undersøgelse af konverteringen til egenkapital af kapitallånene fra 2005, 2011 og 2012, som fandt sted efter indledningen af den formelle undersøgelsesprocedure. Denne afgørelse berører ikke vurderingen af sådanne efterfølgende foranstaltninger.

(38) Denne afgørelse omfatter ikke de foranstaltninger, der vedrører Rukeasuo-busdepotet (»depotet«), der ligger i hovedstadsområdet i Helsinki. Disse foranstaltninger er beskrevet i betragtning 38 til 46 i åbningsafgørelsen. Kommissionen besluttede at holde proceduren åben for disse foranstaltninger.

4. KOMMISSIONENS ÅBNINGSAFGØRELSE

(39) I åbningsafgørelsen udtrykte Kommissionen tvivl om, hvorvidt renten på udstyrslånet fra 2002 var markedskonform, eftersom den svarede til den rente, kommunen havde opnået på det underliggende lån optaget på markedet og ikke tog hensyn til modtagerens vanskelige økonomiske situation.

(40) Kommissionen fandt, at en rationelt handlende privat investor ville have foretaget en vurdering af HKL Bussiliikennes kreditværdighed, før denne ydede lånet, for at være sikker på, at selskabet ville være i stand til at tilbagebetale gælden. Kommissionen fandt desuden, at selv om HKL Bussiliikenne var en forretningsenhed i kommunen på det pågældende tidspunkt, var den ikke desto mindre involveret i levering af transporttjenester på markedet og skulle betragtes som en erhvervsdrivende og ikke blot en del af den offentlige forvaltning. Ydelsen af udstyrslånet fra 2002 kunne derfor ikke anses for at være en rent intern ordning. Desuden synes manglen på sikkerhedsstillelse efter Kommissionens opfattelse ikke at være korrekt afspejlet i den rentesats, der var gældende for lånet.

(41) For så vidt angår kapitallånet fra 2005, bemærkede Kommissionen, at en profitorienteret markedsinvestor før etablering af et nyt efterfølgende selskab (HelB) og ydelse af et kapitallån på 15,9 mio. EUR til det ville have overvejet, om det økonomisk set ikke ville have været bedre at afvikle HKL Bussiliikenne og STA i betragtning af HKL Bussiliikennes og STA's økonomiske nøgletal, før HelB overtog dem. Kommissionen nærede desuden tvivl om, hvorvidt en rationelt handlende privat investor i 2005 ville have ydet HelB et kapitallån med en rente på 6 % uden sikkerhedsstillelse i betragtning af den økonomiske situation for begge HelB's forgængere og situationen på det lokale busmarked på det pågældende tidspunkt. Derudover bemærkede Kommissionen, at Finlands eksempler på kapitallån, der var ydet til andre selskaber, ikke var fuldt ud sammenlignelige med kapitallånet fra 2005.

(42) Med hensyn til kapitallånet fra 2011 nærede Kommissionen tvivl om, hvorvidt det var markedskonformt, i lyset af HelB's vanskelige økonomiske situation (betydeligt underskud, negativ egenkapital). Kommissionen drog den foreløbige konklusion, at en rationelt handlende privat investor ikke ville have ydet HelB et kapitallån med en rente på 6 %. Da kapitallånet fra 2005 ikke var blevet tilbagebetalt, fandt Kommissionen desuden, at det var tvivlsomt, om en markedsøkonomisk investor ville have foretaget en ny investering i form af et andet kapitallån.

(43) Kommissionen nærede også tvivl om, hvorvidt kapitallånet fra 2012 kunne anses for at være markedskonformt i betragtning af, at HelB var i en endnu værre økonomiske situation, end da kapitallånet fra 2011 blev ydet. Kommissionen fandt det tvivlsomt, at en markedsøkonomisk investor ville have investeret i en tabsgivende virksomhed for tredje gang i træk.

(44) Kommissionen besluttede derfor at indlede proceduren i artikel 108, stk. 2, i TEUF.

5. SALG AF HELB EFTER INDLEDNING AF DEN FORMELLE UNDERSØGELSESPROCEDURE

(45) Som nævnt i betragtning 23 blev HelB den 14. december 2015 solgt til køberen Viikin Linja Oy (KAG) med virkning fra den 31. december 2015. Der blev ikke afholdt noget offentligt udbud. Ifølge Finland kontaktede kommunen flere potentielle købere, dvs. busselskaber, der var aktive på markedet i Finland og i udlandet, og det eneste tilbud kom fra Viikin Linja Oy.

(46) Den aftalte salgspris var 24 210 193 EUR. Salgsdokumenterne omfattede også en bestemmelse om fuld godtgørelse af køberen i tilfælde af et krav om tilbagebetaling af statsstøtte, og en del af salgsprisen, nemlig 1 879 766 EUR, blev indsat på en spærret konto. Deponeringsaftalen løber, indtil der er truffet en endelig afgørelse i den aktuelle statsstøttesag, eller indtil senest den 31. december 2022. Desuden blev det aftalt, at købsaftalen skulle omfatte en earn-out-mekanisme, ifølge hvilken køberen forpligtede sig til at indbetale en bonus på den spærrede konto til sælgeren, hvis det aftalte overskudsmål blev overgået ([7]). Earn-out-mekanismen gælder i perioden 2016-2020, og bonus for årene 2016 og 2017 blev beregnet til 2 524 302,19 EUR for 2016 og 2 558 068,21 EUR for 2017.

(47) I overensstemmelse med købsaftalens betingelser blev HelB's firmanavn »Helsingin Bussiliikenne Oy« overtaget af køberen Viikin Linja Oy, som derefter ændrede navn til »Helsingin Bussiliikenne Oy« (»det nye HelB«). Det gamle HelB, som ejes af kommunen, ændrede navn til »Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy« (»det gamle HelB«). Selv om det gamle HelB's hovedformål i erhvervsregistret ikke blev ændret, har det gamle HelB i øjeblikket ingen forretningsaktiviteter og ingen aktiver, bortset fra de beløb, det potentielt kan modtage fra den spærrede konto og via earn-out-mekanismen, som nævnt ovenfor.

([7]) I henhold til punkt 3.4 i købsaftalen af 21. september 2015 gjaldt det, at hvis det nye HelB's EBITDA i årene 2016 til 2020 for de fem sammenlignelige regnskabsperioder på 12 måneder overstiger 4 200 000 EUR (pr. regnskabsperiode), er køberen for disse regnskabsperioder forpligtet til at betale en yderligere salgspris. Den yderligere salgspris vil svare til 50 % af det beløb, hvormed EBITDA overstiger ovennævnte 4 200 000 EUR.

(48) Aftalen omfattede ikke det gamle HelB's aktier, men alle forretningsaktiviteter, og omfattede det gamle HelB's aftaler (herunder transportaftalen med Helsinkis regionale transportmyndighed), ordrer og tilbud, personale, anlægsaktiver og lagerbeholdninger samt immaterielle rettigheder vedrørende selskabets aktiviteter samt det ansvar og de forpligtelser, der var knyttet til aftaler, ordrer og tilbud, personale, ejendom, immaterielle aktiver og leasing- og licenskontrakter. Alle 918 ansatte i det gamle HelB blev overført til det nye HelB.

(49) Imidlertid blev udstyrslånet og kapitallånene, som det gamle HelB havde optaget hos sin ejer, Helsinki kommune, ikke overført til det nye HelB. Kommunen fritog i stedet det gamle HelB for forpligtelsen til at tilbagebetale hovedstolen på udstyrslånet den 13. januar 2016, jf. betragtning 29, og konverterede den udestående gæld på kapitallånene ([8]) til egenkapital i det gamle HelB den 11. december 2015.

6. FINLANDS BEMÆRKNINGER TIL ÅBNINGSAFGØRELSEN

(50) Efter de finske myndigheders opfattelse udgør de undersøgte foranstaltninger ikke statsstøtte. Finland gør gældende, at kommunen som ejer af HelB (samt af HKL Bussiliikenne og STA) ydede finansiering til HelB på markedsvilkår og mod et afkast, der ville være tilfredsstillende for en privat aktionær, der handler på markedsvilkårene.

(51) Finland hævder, at da HelB blev stiftet i 2005, var formålet at forbedre HelB's rentabilitet og konkurrenceevne samt den fremtidige udvikling på en sådan måde, at den kunne fungere som en rentabel offentlig udbyder af offentlig transport af høj kvalitet. Finland påpeger også, at foranstaltningerne bør vurderes i forhold til det tidspunkt, hvor de faktisk blev ydet. I denne forbindelse henviser Finland til deres brev af 28. februar 2012, som omfattede en liste over rentesatser på kapitallån ydet til andre virksomheder i Finland i perioden 2004-2006.

(52) Finland er af den opfattelse, at det forhold, at HelB ikke har haft de forventede resultater, ikke kan tilskrives HelB's ringe konkurrenceevne, hvilket ville have krævet et løft i form af en kapitaltilførsel, men udelukkende den forvredne situation på det lokale busmarked. Ifølge de offentligt tilgængelige regnskaber havde andre store busselskaber, der var aktive i hovedstadsområdet i Helsinki, også underskud i perioden 2005-2012. I lyset heraf var de foranstaltninger, som kommunen traf, meget lig dem, der blev truffet af private virksomhedsejere eller investorer, der rent faktisk opererede på markedet.

(53) For så vidt angår HelB's økonomiske situation, indrømmer Finland, at den over tid er blevet forringet, og at det i perioden 2008-2010 forekom nødvendigt at gennemføre foranstaltninger til forbedring af rentabiliteten, herunder ændringer i prisstrukturen, personalenedskæringer osv. I sine tidligere bemærkninger, dvs. før åbningsafgørelsen, mente Finland ikke, at HelB var en kriseramt virksomhed som omhandlet i Fællesskabets rammebestemmelser fra 2004 for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder ([9]) (»rammebestemmelserne fra 2004«).

6.1. **Forekomsten af statsstøtte**

(54) Med hensyn til udstyrslånet fra 2002 til HKL Bussiliikenne gentager Finland, at renten på lånet kan anses for at være markedskonform, hovedsagelig fordi den var bundet til markedsrenten, dvs. 12 måneders Euribor.

(55) Finland finder det endvidere sandsynligt, at HKL Bussiliikenne ville have opnået et lån med tilsvarende vilkår fra en privat finansieringsinstitution. Ifølge Finland ville kreditværdigheden for HKL Bussiliikenne, som en del af kommunens organisation og ikke en særskilt juridisk person, have været den samme som kommunens (dvs. god). Ifølge Finland var den rentesats, der var fastsat for udstyrslånet, baseret på renten på de eksterne lån, som kommunen optog på det finansielle marked på det pågældende tidspunkt.

(56) Finland forklarede også, at udstyrslånet skulle betragtes som en rent intern ordning i kommunen, idet kommunen og HKL Bussiliikenne udgjorde den samme juridiske person. Der blev ikke stillet sikkerhed for lånet, fordi det var en intern ordning.

([8]) Bortset fra renterne på kapitallånene, idet der i overensstemmelse med betingelserne i aftalerne om kapitallånene ikke skulle betales rente, fordi det gamle HelB var tabsgivende.

([9]) Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder (EUT C 244 af 1.10.2004, s. 2).

(57) Finland synes desuden at gøre gældende, at hvis udstyrslånet blev betragtet som statsstøtte (i modsætning til Finlands opfattelse), skulle det betragtes som støtte, der eksisterede indtil den 1. januar 2005, hvor HKL Bussiliikenne, en enhed i kommunen uden status som selvstændig juridisk person, blev efterfulgt af HelB, som er en kommunalt ejet virksomhed med status som selvstændig juridisk person. Til støtte for sin påstand henviser Finland til Kommissionens tjenestegrenes brev i en tidligere sag, hvor Kommissionen fandt, at de foranstaltninger, der blev truffet til fordel for kommunalt ejede agenturer i Finland (fritagelse for visse afgifter, momsrefusion og ubegrænset statsgaranti som følge af statsligt ejerskab og dermed manglende konkursrisiko), syntes at udgøre eksisterende støtte i henhold til artikel 108, stk. 1, i TEUF, fordi de blev ydet før Finlands tiltrædelse af Unionen ([10]).

(58) Med hensyn til forlængelsen af udstyrslånet i 2007 anfører Finland, at dette var berettiget, fordi det var et lån med variabel rente, og at (basis)renten var stigende i 2007 og forventedes at fortsætte med at stige. Rentefaldet til det nuværende lave niveau kunne ikke have været forudset på det pågældende tidspunkt.

(59) Med hensyn til kapitallånet fra 2005 har Finland gjort gældende, at det ikke var et nyt lån, men snarere en rent teknisk procedure, hvor »etableringslånet«, som havde været opført på HKL Bussiliikennes balance i over ti år, blev konverteret til et kapitallån. Formålet med denne procedure var at sikre overholdelsen af den finske selskabsret, ifølge hvilken et kommunalt ejet selskabs »etableringslån« ikke kunne være opført på balancen i et selskab med begrænset ansvar. Et kapitallån er en normal form for aktionærfinansiering for selskaber med begrænset ansvar.

(60) Med hensyn til rentesatsen på 6 % for kapitallånet fra 2005 bemærker Finland, at det var det samme som renten på HKL Bussiliikennes »etableringslån«. I betragtning af, at dette efter Finlands opfattelse var en rent teknisk ændring og ikke en ny finansieringsaftale, bør den samme rente betragtes som værende berettiget. Finland påpeger også, at landet tidligere havde fremlagt en omfattende undersøgelse af de lån, der blev ydet af andre erhvervsdrivende på det pågældende tidspunkt. Renterne på disse lån var på mellem 4,7 % og 7,539 %. Alle de kapitallån, der er nævnt i undersøgelsen, var uden sikkerhedsstillelse og efterstillede, som krævet ved lov, og derfor betragter Finland dem som en sammenlignelig referencegruppe.

(61) I forbindelse med kapitallånet fra 2011 hævder Finland fortsat, at det bør betragtes som et lån ydet af en langsigtet koncernejer og ikke som en enkelt kortsigtet finansieringsbeslutning truffet af en ekstern investor. Finland indrømmer, at HelB's økonomiske situation på daværende tidspunkt var dårlig, og at der var behov for en hurtig tilførsel af yderligere midler. Desuden iværksatte HelB foranstaltninger til forbedring af rentabiliteten i perioden 2008-2010, herunder en reduktion af selskabets omkostninger, ændringer i prisstrukturen, ændring af den gældende overenskomst, personalenedskæringer og lukning af et af depoterne (Koskela-depotet). Finland understreger, at kapitallånet fra 2011 var den første foranstaltning fra kommunen, som blev truffet på grund af den vanskelige økonomiske situation i HelB.

(62) Finland gav et eksempel på et kapitallån ydet til et andet selskab i perioden 2011-2012, hvor renten på lånet var seks måneders Euribor + 4,75 %. Da renten på kapitallånet fra 2011 (6 %) var højere, betragter Finland det som markedskonformt.

(63) Endvidere har Finland gjort gældende, at i lyset af, at den nationale lovgivning indeholder specifikke bestemmelser om kapitallån, kan den omstændighed, at kapitallånet fra 2005 ikke var blevet tilbagebetalt på det tidspunkt, hvor kapitallånet fra 2011 blev ydet, ikke i sig selv betragtes som en væsentlig faktor for vurderingen af markedskonformiteten.

(64) Finland mener, at kapitallånet fra 2012 »i det væsentlige er det samme som lånet fra 2011«. Finland gør gældende, at der ikke var tale om statsstøtte, men om en berettiget aktionærfinansiering, der blev gennemført for at sikre likviditeten af det 100 % ejede datterselskab. Med hensyn til rentesatsen på kapitallånet fra 2012 henviser Finland til sine bemærkninger vedrørende kapitallånet fra 2011. Endelig gælder det ifølge Finland, at kommunalbestyrelsen som følge af, at kapitallånet fra 2012 blev ydet efter, at klagen blev indgivet i oktober 2011, krævede, at kapitallånet fra 2012 skulle ydes på markedsvilkår. Finland hævder på denne baggrund, at kapitallånet fra 2012 ikke ville indebære støtte og ikke ville skulle anmeldes til Kommissionen til godkendelse.

([10]) Ved brev af 14. april 2010 meddelte Kommissionens tjenestegrene Finland Kommissionens foreløbige vurdering af sag SA.30679 (E 2/2010), Støtte til kommunalt ejede agenturer i Finland, hvori det blev fastslået, at den pågældende støtte muligvis ikke længere var forenelig, og Finland blev anmodet om at ændre den tilgrundliggende lovgivning, således at de kommunalt ejede agenturer, der var involveret i udøvelsen af en økonomisk aktivitet, ikke længere modtog en sådan støtte. Finland ændrede sin lovgivning. Efter disse ændringer afsluttede Kommissionen sagen ved brev af 1. april 2014.

6.2. **Støttens forenelighed**

(65) Finland har ikke givet nogen begrundelse for foreneligheden, da det gentog sin holdning, der blev fremlagt i forbindelse med den foreløbige vurdering, nemlig at de pågældende foranstaltninger ikke udgør statsstøtte som omhandlet i artikel 107, stk. 1, i TEUF, fordi de blev gennemført på markedsvilkår.

6.3. **Økonomisk sammenhæng**

(66) Finland gør gældende, at der ikke er økonomisk sammenhæng mellem det gamle HelB og det nye HelB, fordi salget af det gamle HelB's forretning blev opfattet som en handel med aktiver.

(67) Finland hævder også, at til trods for, at det gamle HelB ikke blev solgt via en åben, gennemsigtig, ikkediskriminerende og ubetinget udbudsprocedure, blev salgsprojektet offentliggjort så bredt, at den salgspris, der blev fastsat på grundlag af tilbuddet og svaret på tilbuddet og under forhandlingerne, repræsenterer markedsværdien af HelB's forretning. Til støtte herfor fremlægger Finland desuden en evaluering foretaget af en uafhængig ekstern ekspert, Inspira Oy, som mener, at den aftalte salgspris er i overensstemmelse med de værdier, der kan beregnes på grundlag af de mest almindelige værdiansættelsesmetoder.

7. BEMÆRKNINGER FRA INTERESSEREDE PARTER

(68) Ved brev af 8. maj 2015 fremsendte klagerne deres bemærkninger til åbningsafgørelsen. De tilsluttede sig de faktiske omstændigheder og Kommissionens begrundelse i afgørelsen.

(69) Klagerne understregede, at (det gamle) HelB klart kan betegnes som en kriseramt virksomhed i henhold til rammebestemmelserne fra 2004 samt i henhold til rammebestemmelserne for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte ikke-finansielle virksomheder fra 2014 ([11]) (»rammebestemmelserne fra 2014«). Ifølge klagerne gælder det samme for HKL Bussiliikenne i henhold til Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder fra 1999 (»rammebestemmelserne fra 1999«) ([12]).

(70) Klagerne gør gældende, at tildeling af statsstøtte til en kriseramt virksomhed i princippet skal anses for at give den pågældende virksomhed en økonomisk fordel. Det er usandsynligt, at staten overholder den normale markedsdisciplin, når den støtter en virksomhed, der ikke har udsigt til at blive rentabel på lang sigt, som f.eks. HelB, idet ingen rationelt handlende privat aktør ville have ydet de pågældende foranstaltninger til HelB.

(71) Navnlig ville en rationelt handlende privat investor for så vidt angår udstyrslånet fra 2002 have forlangt en højere rente end den, der svarer til den rente, som den offentlige myndighed selv har opnået på de finansielle markeder. Desuden ville ingen privat kreditor have ydet lånet til et nyoprettet selskab som HelB i 2005 på samme vilkår og betingelser, som oprindeligt gjaldt for dets etablerede forgænger, i dette tilfælde HKL Bussiliikenne. Klagerne påpegede også, at ingen rationelt handlende privat investor ville have accepteret den gentagne henstand med afdragene på hovedstolene uden at hæve renten.

(72) Med hensyn til kapitallånet fra 2005 anfører klagerne, at eftersom både HKL Bussiliikenne og STA var tabsgivende forud for oprettelsen af HelB, ville en privat investor have trukket sig ud af en sådan investering i stedet for at yde yderligere finansiering. Hele kapitallånet fra 2005 skal derfor betragtes som en økonomisk fordel, som HelB aldrig ville have opnået på normale markedsvilkår. Selv hvis en privat investor havde indvilliget i at yde finansiering, ville den aldrig have gjort det på de vilkår, der blev givet til HelB, dvs. med en rente på 6 % og uden sikkerhedsstillelse.

(73) Med hensyn til kapitallånene fra 2011 og 2012 påpeger klagerne, at på det tidspunkt, hvor lånene blev ydet, var HelB's økonomiske situation ekstremt dårlig, hvilket kommunen var fuldt bekendt med. Ifølge klagerne havde HelB heller ikke betalt renter eller afdrag på kapitallånet fra 2005. Under sådanne omstændigheder ville ingen långiver have været villig til at påtage sig risikoen ved et lån, og derfor udgør det samlede beløb for kapitallånene fra 2011 og 2012 statsstøtte.

([11]) Rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte ikke-finansielle virksomheder (EUT C 249 af 31.7.2014, s. 1).

([12]) Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder (EFT C 288 af 9.10.1999, s. 2).

(74) Endelig gør klagerne gældende, at der er en klar økonomisk sammenhæng mellem det gamle HelB og det nye HelB i betragtning af aftalens omfang, den manglende afholdelse af et udbud og de øvrige relevante kriterier.

8. FINLANDS BEMÆRKNINGER TIL BEMÆRKNINGERNE FRA KLAGERNE

(75) Finland mener, at klagernes bemærkninger i det store og hele gentager de påstande, der allerede er beskrevet i åbningsafgørelsen, og henviser derfor til sit svar på afgørelsen af 17. marts 2015. Finland fremsendte følgende yderligere bemærkninger vedrørende ovennævnte bemærkninger fra klagerne.

(76) Som svar på klagernes bemærkninger om, at kommunen ikke handlede som en markedsøkonomisk investor, bemærkede Finland, at det markedsøkonomiske investorprincip skal fortolkes på en sådan måde, at der tages hensyn til ejerens interesse i at beskytte den kapital, der er investeret i det selskab, den ejer, og i at opnå langsigtet rentabilitet. Som ejer bør kommunen sammenlignes med en markedsaktør, som forsøger at beskytte sin investering, i stedet for en teoretisk investor, som ikke har en sådan forudgående eksponering. Ifølge Finland handlede kommunen i sin egenskab af ejer på samme måde og på samme markedsvilkår som andre ejere af selskaber, der opererer på det lokale marked for bustransport i Helsinki-området, herunder Nobina selv.

(77) Med hensyn til klagernes bemærkninger vedrørende kapitallånene fra 2011 og 2012 henviser Finland til en undersøgelse udarbejdet af en ekstern ekspert i 2015 (jf. betragtning 174), hvoraf det fremgår, at lånene var markedskonforme. Hvis lånene imidlertid blev anset for at udgøre støtte (i modsætning til Finlands holdning), er Finland af den opfattelse, at denne støtte bør begrænses til det beløb, der fremkommer som forskellen mellem den faktisk anvendte rentesats og markedsrenten (i stedet for de samlede lånebeløb, som klagerne gør gældende).

9. FOREKOMSTEN AF STATSSTØTTE

(78) Denne afgørelse omhandler forekomsten af statsstøtte i henhold til artikel 107, stk. 1, i TEUF, om en sådan støtte er forenelig med det indre marked, og endelig den økonomiske sammenhæng mellem det gamle HelB, nu Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy, og det nye HelB, som nu er en del af KAG.

(79) Det hedder i artikel 107, stk. 1, i TEUF, at »… statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, [er] uforenelig med det indre marked, i det omfang den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne«.

(80) En foranstaltning udgør derfor statsstøtte, hvis den opfylder følgende kumulative betingelser: i) Den kan tilregnes staten og hidrører fra statsmidler, ii) den er selektiv, iii) den giver en virksomhed en økonomisk fordel, og iv) den fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene og påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.

9.1. Foranstaltning 1 — udstyrslånet fra 2002 til HKL Bussiliikenne

(81) For det første finder statsstøttereglerne kun anvendelse, når støttemodtageren er en »virksomhed«. Domstolen har konsekvent defineret en virksomhed som enhver enhed, som udøver økonomisk virksomhed, uanset denne enheds retlige status og dens finansieringsmåde ([13]). Klassificeringen af en bestemt enhed som en virksomhed afhænger således udelukkende af arten af dens virksomhed og ikke af dens status i henhold til national ret. En enhed, som formelt er en del af den offentlige forvaltning, kan dog anses for en virksomhed i henhold til artikel 107, stk. 1, i TEUF. Det eneste relevante kriterium er, om enheden udøver økonomisk virksomhed.

([13]) Domstolens dom af 12. september 2000, Pavlov m.fl., forenede sager C-180/98 til C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, præmis 74, Domstolens dom af 10. januar 2006, Cassa di Risparmio di Firenze SpA m.fl., C-222/04, ECLI:EU:C.2006:8, præmis 107.

(82) Finland anfører, at på det tidspunkt, hvor udstyrslånet blev ydet, var HKL Bussiliikenne hverken et selskab eller en selvstændig juridisk enhed i henhold til finsk ret, men et profitcenter ([14]) i kommunens interne forretningsenhed (HKL) Udstyrslånet skal derfor forstås som en intern ordning i kommunen. Dette synes at betyde, at foranstaltningen ikke bør være omfattet af statsstøttereglerne.

(83) Kommissionen er ikke enig. Selv om HKL Bussiliikenne formelt var en del af kommunen, var det en erhvervsdrivende (som Finland selv erkender), der leverede bustransporttjenester på et konkurrencepræget marked, og ikke en offentlig myndighed, der varetager væsentlige opgaver for staten. HKL Bussiliikenne udøvede således klart økonomisk virksomhed og skal derfor anses for en virksomhed som omhandlet i artikel 107, stk. 1, i TEUF uafhængigt af dens formelle retlige status. Følgelig finder statsstøttereglerne anvendelse på HKL Bussiliikenne. Det siger sig selv, at de også gælder for HelB, som var en særskilt juridisk enhed i forhold til kommunen og udførte samme type økonomisk virksomhed som sin forgænger.

(84) Finland synes også at hævde, at udstyrslånet bør betragtes som eksisterende støtte i lighed med de foranstaltninger, der blev ydet til fordel for de kommunalt ejede agenturer (jf. betragtning 57). Kommissionen bemærker, at disse foranstaltninger var iværksat før Finlands tiltrædelse af Unionen den 1. januar 1995 (f.eks. fritagelse for stempelafgift siden 1943, fritagelse for ejendomsskat siden 1992, fritagelse for indkomstskat siden 1974). Derimod blev udstyrslånet ydet den 6. maj 2002, dvs. mere end syv år efter tiltrædelsen. Det er derfor klart, at det ikke udgør eksisterende støtte.

9.1.1. *Statsmidler og tilregnelse til staten*

(85) Kommunen ydede udstyrslånet direkte til HKL Bussiliikenne, som derefter blev overtaget af HelB i 2005, og finansierede det over sit eget budget. Statsmidler som omhandlet i artikel 107, stk. 1, i TEUF er en medlemsstats og dens offentlige myndigheders midler samt offentlige virksomheders midler, på hvilke de offentlige myndigheder direkte eller indirekte kan have bestemmende indflydelse. I lyset af denne definition involverer foranstaltningen tydeligvis statsmidler og kan tilregnes staten. Finland har ikke bestridt dette.

9.1.2. *Selektivitet*

(86) Kommunen ydede udelukkende udstyrslånet til HKL Bussiliikenne. I 2005 blev lånet overtaget af HelB. Udstyrslånet blev således ydet på ad hoc-basis til et enkelt selskab og kunne ikke ydes til andre selskaber, der var aktive i bustransportsektoren i Helsinki-området, som befinder sig i en tilsvarende faktisk og retlig situation, eller i andre sektorer. Ingen sammenlignelige selskaber var berettiget til en foranstaltning svarende til den, der blev indrømmet HKL Bussiliikenne, og der blev derfor ikke opnået en tilsvarende fordel. Foranstaltningen er derfor selektiv.

9.1.3. *Forekomsten af en økonomisk fordel*

(87) Økonomiske transaktioner, der gennemføres af offentlige organer, giver ikke modparten en fordel og udgør derfor ikke støtte, hvis de gennemføres på normale markedsbetingelser ([15]). For at afgøre, om en transaktion gennemføres i overensstemmelse med normale markedsbetingelser, skal et offentligt organs adfærd sammenlignes med adfærden hos en hypotetisk privat økonomisk aktør i en tilsvarende situation (det såkaldte »kriterium om den markedsøkonomiske aktør«). Unionens domstole har udviklet specifikke typer kriterier om den markedsøkonomiske aktør for forskellige typer økonomiske transaktioner, navnlig »det markedsøkonomiske investorprincip«, med henblik på at afdække, om der foreligger en økonomisk fordel i sager om offentlige egenkapitalinvesteringer ([16]), og »kriteriet om den private kreditor« i sager om transaktioner, der involverer gæld ([17]).

([14]) Finland har ikke afgivet mere detaljerede oplysninger herom. Profitcentret er normalt en del af en organisation, hvis økonomiske resultater måles særskilt fra de andre dele af organisationen. Regnskabssystemet fungerer på en sådan måde, at indtægter og omkostninger kan allokeres korrekt til profitcentre. Dette betyder ikke nødvendigvis, at et profitcenter udarbejder sit eget lovpligtige årsregnskab.

([15]) Domstolens dom af 11. juli 1996, SFEI m.fl., C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, præmis 60 og 61.

([16]) Jf. f.eks. Domstolens dom af 21. marts 1990, Belgien mod Kommissionen (»Tubemeuse«), C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, præmis 29, Domstolens dom af 21. marts 1991, Italien mod Kommissionen (»Alfa Romeo«), C-305/89, ECLI:EU:C:1991:142, præmis 18 og 19, Rettens dom af 30. april 1998, Cityflyer Express mod Kommissionen, T-16/96, ECLI:EU:T:1998:78, præmis 51, Rettens dom af 21. januar 1999, Neue Maxhütte Stahlwerke og Lech-Stahlwerke mod Kommissionen, forenede sager T-129/95, T-2/96 og T-97/96, ECLI:EU:T:1999:7, præmis 104, Rettens dom af 6. marts 2003, Westdeutsche Landesbank Girozentrale og Land Nordrhein-Westfalen mod Kommissionen, forenede sager T-228/99 og T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57.

([17]) Domstolens dom af 22. november 2007, Spanien mod Kommissionen, C-525/04 P, ECLI:EU:C:2007:698, Domstolens dom af 24. januar 2013, Frucona mod Kommissionen, C-73/11 P, ECLI:EU:C:2013:32, Domstolens dom af 29. juni 1999, DMTransport, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332.

(88) Med hensyn til den foreliggende foranstaltning skal Kommissionen derfor undersøge, om kommunen ved at yde udstyrslånet til HKL Bussiliikenne, som derefter blev overtaget af HelB, på de aftalte vilkår handlede, som en hypotetisk privat kreditor ville have gjort i en lignende situation.

(89) Til at starte med ville enhver opmærksom privat kreditor, før den ydede et lån, først have foretaget en kreditvurdering af en potentiel debitor for at afgøre, om der skulle ydes et lån, og på hvilke vilkår og betingelser ([18]). For at fastslå markedskonformitet skal en medlemsstat fremlægge dokumentation for, at dens beslutning om at gennemføre transaktionen blev truffet på grundlag af en sådan forudgående vurdering ([19]).

(90) Finland har ikke fremlagt dokumentation for, at kommunen havde foretaget en kreditvurdering (eller anden form for forudgående vurdering) af HKL Bussiliikenne, før den ydede udstyrslånet. Finland erkendte desuden udtrykkeligt, at der aldrig har været foretaget en sådan vurdering, hverken internt eller eksternt. Det er et tegn på, at Finland ikke handlede som en hypotetisk privat kreditor.

(91) Finland gør gældende, at lånet ikke desto mindre var markedskonformt, med den begrundelse, at i) renten var bundet til markedsrenten, dvs. 12 måneders Euribor, og ii) HKL Bussiliikenne sandsynligvis ville have været i stand til at opnå et lån med en tilsvarende margen fra en privat finansieringsinstitution, fordi den som intern forretningsenhed havde den samme (gode) kreditværdighed som kommunen selv.

(92) Med hensyn til det første argument bemærker Kommissionen, at en variabel rente som den, der gjaldt for udstyrslånet, består af to elementer: en basissats og en margen. Basissatsen i den foreliggende sag, dvs. 12 måneders Euribor, er den rente, som bankerne låner penge fra hinanden til på interbankmarkedet. Margenen er en præmie, der opkræves for den risiko, der er forbundet med at låne penge til en bestemt debitor. Det er derfor ikke basissatsen, men margenen, der er relevant for vurderingen af, om et lån er markedskonformt eller ej. Følgelig er den omstændighed, at renten på udstyrslånet var bundet til 12 måneders Euribor, ikke i sig selv tilstrækkelig til at godtgøre, at lånet var markedskonformt. Det skal vurderes, om margenen på korrekt vis afspejlede HKL Bussiliikennes risikoprofil på tidspunktet for ydelsen af udstyrslånet. Det første argument må herefter forkastes.

(93) Med hensyn til det andet argument, som Finland har fremført, bemærker Kommissionen for det første, at Finland ikke har fremlagt faktiske oplysninger til støtte for sin påstand om, at HKL Bussiliikenne ville have været i stand til at opnå et lån med en tilsvarende margen fra en privat finansieringsinstitution, som f.eks. tilbud fra kommercielle banker eller eksempler på sammenlignelige markedstransaktioner. Finland har kun gjort gældende, at HKL Bussiliikenne ville have været i stand til at opnå et sådant lån, med den begrundelse, at det havde samme kreditværdighed som kommunen selv, og at kommunen formentlig havde optaget lån med samme margen som udstyrslånet.

(94) Kommissionen er ikke enig. For det første mener Kommissionen ikke, at HKL Bussiliikenne og kommunen på trods af deres organisatoriske tilknytning har samme kreditværdighed. Set fra en markedsøkonomisk kreditors synspunkt ville et lån, der blev ydet til kommunen som offentlig myndighed, altid have medført en lavere risiko end et lån ydet til HKL Bussiliikenne, som var et busselskab på et konkurrencepræget marked, selv om sidstnævnte var en del af kommunens organisation.

(95) For det andet, og hvad vigtigere er, er kommunens høje kreditværdighed uløseligt forbundet med, at dens offentlige gæld i sidste ende garanteres af staten. Et lån, der er ydet til kommunen, kan ikke betragtes som et passende markedsbenchmark, fordi vilkårene for lånet tager højde for statens garanti, som en markedsøkonomisk debitor ikke kan benytte. For at vurdere, om lånet er markedskonformt, skal HKL Bussiliikennes kreditværdighed derfor

([18]) Domstolens dom af 5. juni 2012, Kommissionen mod EDF, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, præmis 82 til 85 og 105.

([19]) Domstolens dom af 5. juni 2012, Kommissionen mod EDF, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, præmis 82 til 85. Jf. også Domstolens dom af 24. oktober 2013, Land Burgenland mod Kommissionen, forenede sager C-214/12 P, C-215/12 P og C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, præmis 61.

fastslås selvstændigt, og vilkårene for lånet skal sammenlignes med en egentlig markedsrente eller en erstatning derfor. Finland har som tidligere nævnt ikke foretaget en sådan vurdering. Tidligere har Kommissionen ikke accepteret, at lån ydet af en offentlig aktionær til et datterselskab på de samme gunstige vilkår, som gælder for den pågældende offentlige enhed, ikke omfatter statsstøtte ([20]). På denne baggrund må det andet argument, som Finland har fremført, ligeledes forkastes.

(96) Opfyldelse af markedsvilkårene kan fastslås umiddelbart, hvis transaktionen gennemføres på samme vilkår af offentlige enheder og private aktører, eller på grundlag af andre vurderingsmetoder, hvis der ikke foreligger transaktionsspecifikke markedsoplysninger. Det pågældende lån blev ydet uden deltagelse af private aktører, og derfor kan det ikke vurderes umiddelbart, om det overholder markedsvilkårene.

(97) Hvis der ikke findes specifikke markedsoplysninger, kan en gældstransaktions opfyldelse af markedsvilkårene fastslås ved hjælp af benchmarking, dvs. ved at sammenligne dens vilkår med vilkårene for sammenlignelige markedstransaktioner. Sådanne transaktioner kan f.eks. omfatte lån eller obligationer udstedt af sammenlignelige markedsøkonomiske debitorer eller credit default swaps, der handles på grundlag af gæld.

(98) Finland har ikke givet nogen eksempler på sammenlignelige markedstransaktioner, der kunne anvendes som benchmark for udstyrslånet fra 2002.

(99) Ifølge klagerne lå Nobinas (en privat konkurrent til HelB) rente på langfristede lån på ca. 8-11 % omkring 2002. Nobinas kreditvurdering på daværende tidspunkt var B+.

(100) Kommissionen har ikke fundet andre passende markedsbenchmarks. Ikke desto mindre bemærker Kommissionen, at den margen på 0,05 %, der er blevet anvendt på udstyrslånet, stort set ikke tager højde for nogen kreditrisiko. Selv debitorer med en fremragende kreditvurdering og god sikkerhedsstillelse ville højst sandsynligt ikke have opnået en så lille margen på markedet, og slet ikke HKL Bussiliikenne, som var i en dårlig økonomisk situation og ikke stillede sikkerhed.

(101) Da der ikke foreligger transaktionsspecifikke markedsdata, og der ikke kan findes nogen passende markedsbenchmarks, finder Kommissionen det berettiget at vurdere, om udstyrslånet er i overensstemmelse med markedsvilkårene, på grundlag af de referencesatser, der er fastsat i meddelelsen om referencesatser fra 1997 ([21]). Referencesatsen skal afspejle den gældende gennemsnitlige rentesats i de forskellige medlemsstater for mellem- og langfristede lån med normal sikkerhed. Den kan anvendes som en erstatning for markedsrenten.

(102) Kommissionen bemærker, at udstyrslånet ikke var med sikkerhed. Desuden kræver den gennemsnitlige rente en gennemsnitlig låntager, dvs. en låntager, som befinder sig i en gennemsnitlig økonomisk situation. HKL Bussiliikenne og STA, som var forgængere for HelB, befandt sig tydeligvis ikke i en gennemsnitlig økonomisk situation. Begge selskaber havde stadig større underskud, før udstyrslånet blev ydet, og de var derefter fortsat tabsgivende (jf. betragtning 20-21). I september 2004 forudså kommunalbestyrelsen selv, at der ikke ville ske nogen væsentlig forbedring af resultatet i HKL Bussiliikenne og STA i den nærmeste fremtid, og at de fortsat ville give underskud ([22]). For så vidt angår HelB, kunne det ikke fremvise noget regnskab, før det optog udstyrslånet. En opmærksom markedsøkonomisk kreditor ville imidlertid have taget hensyn til forgængernes økonomiske situation, før den traf beslutning om at overføre lånet. I betragtning heraf undervurderer referencesatsen i det foreliggende tilfælde klart den risiko, der er forbundet med ydelsen af udstyrslånet.

(103) I henhold til meddelelsen om referencesatser fra 1997 er referencesatsen en minimumssats, der kan forhøjes i tilfælde af særlige risici (f.eks. en virksomhed i vanskeligheder, tilfælde hvor den sikkerhed, bankerne normalt kræver, ikke er stillet osv.). I sådanne tilfælde kan præmien sættes op til 400 basispoint og endda mere, hvis ingen privat bank ville have accepteret at yde det omhandlede lån.

(104) Som nævnt i betragtning 26 var udstyrslånet ikke sikret ved sikkerhedsstillelse. Dette er tilstrækkeligt til at fastslå, at udstyrslånet blev ydet i en situation, der indebærer en særlig risiko i henhold til meddelelsen om referencesatser fra 1997.

([20]) Jf. f.eks. Kommissionens afgørelse (EU) 2016/788 af 1. oktober 2014 om statsstøtte SA.32833 (2011/C) (ex 11/NN) ydet af Tyskland i forbindelse med finansieringen af Frankfurt Hahn lufthavn i 2009-2011 (EUT L 134 af 24.5.2016, s. 1), betragtning 117.

([21]) Kommissionens meddelelse om metoden for fastsættelse af referencesatsen og kalkulationsrenten (EFT C 273 af 9.9.1997, s. 3).

([22]) Forslag fra kommunalbestyrelsen 13/2004 af 1. september 2004.

(105) Endvidere har Kommissionen anført, at HKL Bussiliikenne, før det optog udstyrslånet i maj 2002, havde vist tegn på, at selskabet var kriseramt, såsom voksende underskud. I åbningsafgørelsen konkluderede Kommissionen foreløbigt, at HKL Bussiliikenne ville kunne betragtes som en kriseramt virksomhed i henhold til rammebestemmelserne fra 1999. På grundlag af de oplysninger, der blev indsamlet under den formelle undersøgelsesprocedure, fandt Kommissionen imidlertid, at HKL Bussiliikenne ikke havde nogen faldende omsætning, stigende gældsætning eller stigende renter. Kommissionen er derfor af den opfattelse, at de voksende underskud ikke er nok til at konkludere, at HKL Bussiliikenne var en kriseramt virksomhed i henhold til rammebestemmelserne fra 1999. Samtidig er voksende underskud uden tvivl et tegn på HKL Bussiliikennes dårlige økonomiske situation på dette tidspunkt, hvilket indebar en højere risiko end gennemsnittet for kreditoren. Dette er endnu en faktor ud over den manglende sikkerhed, som viser, at udstyrslånet blev ydet i en situation, der indebar en særlig risiko. HKL Bussiliikennes økonomiske situation blev ikke væsentligt forbedret efter modtagelsen af udstyrslånet og var stadig dårlig på det tidspunkt, hvor lånet blev overført til HelB.

(106) Før lånet blev overført til HelB i januar 2005, havde STA også oplevet voksende underskud. På samme måde som for HKL Bussiliikenne finder Kommissionen, at selv om voksende underskud er et tegn på, at en virksomhed er kriseramt, er dette kriterium alene ikke tilstrækkeligt til at konkludere, at STA var en kriseramt virksomhed. Det viser imidlertid uden tvivl, at STA var i en dårlig økonomisk situation.

(107) HelB blev stiftet i 2005 og kunne derfor ikke fremvise noget regnskab, før det overtog udstyrslånet. Ikke desto mindre burde den økonomiske situation i dens forgængere, HKL Bussiliikenne og STA, have været taget i betragtning ved vurderingen af den risiko, der var forbundet med overførslen af udstyrslånet til HelB. Det forhold, at HelB var en nyoprettet virksomhed, udgjorde desuden en yderligere risiko for kreditor, da dens fremtidige økonomiske resultater var mindre forudsigelige i forhold til en virksomhed med en økonomisk historik.

(108) HelB's faktiske økonomiske resultater efter overførslen af udstyrslånet bekræfter, hvad der kunne have været forudset på grundlag af dens forgængeres økonomiske resultater. HelB har i alle det år, selskabet har drevet virksomhed, dvs. fra 2005 og frem til 2014, haft store underskud. Den eneste undtagelse var i 2013, hvor den havde et lille overskud på 0,1 mio. EUR umiddelbart efter at have modtaget to kapitallån. For at gøre situationen værre havde HelB siden 2009 haft en stadig større negativ egenkapital: – 3,3 mio. EUR i 2009, – 6,6 mio. EUR i 2010, – 12,7 mio. EUR i 2011, – 14,6 mio. EUR i 2012, – 15,9 mio. EUR i 2013 og – 22,9 mio. EUR i 2014.

(109) Endelig udsatte kommunen i 2004 og 2007 tilbagebetalingen af udstyrslånet med i alt otte år fra den oprindeligt planlagte dato den 31. december 2015 til den 31. december 2023. Forlængelsen af tilbagebetalingsperioden øger risikoen for manglende tilbagebetaling, som en rationelt handlende markedsøkonomisk kreditor ville have søgt dækket i form af en tillægspræmie. Kommunen hævede ikke margenen på udstyrslånet, og denne yderligere risiko blev derfor ikke medregnet i renten.

(110) På grundlag af den analyse, der er foretaget i betragtning 104-109, mener Kommissionen, at udstyrslånet blev ydet og efterfølgende overført i en situation, der indebar en særlig risiko i henhold til meddelelsen om referencesatser fra 1997. På baggrund af omstændighederne i den foreliggende sag finder Kommissionen derfor, at minimumssatsen bør forhøjes med en præmie på mindst 400 basispoint.

(111) I henhold til meddelelsen om referencesatser fra 1997 kunne præmien på 400 basispoint hæves yderligere i tilfælde, hvor ingen privat bank ville have accepteret at yde det pågældende lån. Kommissionen har ikke fundet beviser for og finder det usandsynligt, at en privat bank ville have accepteret at yde udstyrslånet på samme vilkår som kommunen i betragtning af låntagerens/låntagernes dårlige økonomiske situation. Da der ikke foreligger klare regler for, hvordan en sådan tillægspræmie skal opgøres, har Kommissionen af forsigtighedshensyn besluttet ikke at forhøje præmien på 400 basispoint yderligere.

(112) Minimumsreferencerenten for Finland, der blev fastsat på grundlag af en femårig interbank-swaprente, beløb sig til 5,06 % i maj 2002 og til 4,08 % i januar 2005. I henhold til meddelelsen om referencesatser fra 1997 forbeholder Kommissionen sig ret til at anvende en mere kortsigtet basissats end den femårige interbank-swaprente. I den foreliggende sag finder Kommissionen det hensigtsmæssigt at anvende 12 måneders Euribor som basissats. Det skyldes for det første, at det var den faktiske basissats, der blev anvendt i forbindelse med udstyrslånet, og dermed giver mulighed for en mere nøjagtig tilnærmelse af markedsrenten end referencesatsen. For det andet, og hvad der er endnu vigtigere, giver anvendelsen af Euribor en variabel erstatning for markedsrenten, som er præcis den type rentesats, der anvendes i forbindelse med udstyrslånet (i modsætning hertil ville referencesatsen faktisk give en fast rentesats som erstatning for markedsrenten).

(113) Metoden for fastsættelse af referencesatsen blev revideret i henhold til meddelelsen om referencesatser fra 2008 ([23]). Den nye metode trådte i kraft den 1. juli 2008, dvs. efter ydelsen af udstyrslånet. Renten på udstyrslånet kunne imidlertid være blevet justeret hvert femte år fra den første udbetaling af lånet (jf. betragtning 26), dvs. den 24. maj 2007 og den 24. maj 2012. En rationelt handlende kreditor med en debitor, hvis økonomiske situation forværres, ville have anvendt en sådan kontraktlig mulighed og forhøjet rentesatsen for at matche det nye risikoniveau. Som nævnt i betragtning 153 havde HelB i hvert fald siden 2009 været en kriseramt virksomhed. På grundlag af meddelelsen om referencesatser fra 2008 udgør en markedskonform lånemargen for en kriseramt virksomhed uden sikkerhedsstillelse 1 000 basispoint.

(114) På grundlag af ovenstående beløb markedsrenten for udstyrslånet sig til i) 12 måneders Euribor plus 400 basispoint mellem den 24. maj 2002 og den 23. maj 2012 og ii) 12 måneders Euribor plus 1 000 basispoint mellem den 24. maj 2012 og den 13. januar 2016, hvor kommunen gav afkald på lånet (se nedenfor). Den faktiske rente var 12 måneders Euribor plus fem basispoint og var således henholdsvis 395 basispoint og 995 basispoint under markedsniveauet.

(115) Den 13. januar 2016 fritog kommunen HelB ([24]) fra forpligtelsen til at tilbagebetale den udestående hovedstol på udstyrslånet til et beløb af 10,7 mio. EUR. Foruden en rente, der lå under markedsrenten, skulle HelB således heller ikke tilbagebetale hovedstolen.

(116) På grundlag af ovenstående vurdering konkluderer Kommissionen, at kommunen ikke handlede som en markedsøkonomisk kreditor, da den ydede udstyrslånet på vilkår, der ikke var i overensstemmelse med markedsvilkårene. Udstyrslånet fra 2002 gav derfor HKL Bussiliikenne og HelB en uberettiget økonomisk fordel.

9.1.4. *Påvirkning af konkurrencen og samhandelen mellem medlemsstaterne*

(117) Der antages at være tale om konkurrencefordrejning i henhold til artikel 107, stk. 1, i TEUF, når staten giver en virksomhed en økonomisk fordel i en liberaliseret sektor, hvor den er eller kan være i konkurrence ([25]). Som Domstolen bemærkede i Altmark-dommen ([26]), var flere medlemsstater siden 1995 begyndt at åbne visse transportmarkeder for konkurrence fra virksomheder etableret i de øvrige medlemsstater, således at flere virksomheder allerede tilbød transportydelser i byer, forstæder og regioner i andre medlemsstater end deres hjemstat. Det finske busmarked er åbent for konkurrence. Navnlig er de lokale bustransporttjenester i Helsinki-området blevet udbudt i konkurrenceprægede udbud siden 1998 (jf. betragtning 24 og 25). Flere busselskaber har været aktive på markedet, herunder selskaber fra andre medlemsstater. Hertil kommer, at enhver foranstaltning, der træffes af staten, og som kan forbedre modtagerens konkurrencemæssige stilling i forhold til andre virksomheder, som den konkurrerer med, påvirker konkurrencen og samhandelen ([27]). Kommissionen konkluderer derfor, at udstyrslånet fordrejede eller truede med at fordreje konkurrencen og påvirkede samhandelen mellem medlemsstaterne.

9.1.5. *Konklusion vedrørende forekomsten af statsstøtte i henhold til artikel 107, stk. 1, i TEUF*

(118) I lyset af ovenstående konkluderer Kommissionen, at foranstaltning 1 udgør statsstøtte i henhold til artikel 107, stk. 1, i TEUF. Støtten er lig med summen af:

1) forskellen mellem a) de skyldige renter beregnet på grundlag af den markedskonforme rentesats på 12 måneders Euribor plus en margen på 400 basispoint (mellem den 24. maj 2002 og den 23. maj 2012) og 1 000 basispoint (mellem den 24. maj 2012 og den 13. januar 2016) og b) de betalte renter beregnet på grundlag af den faktiske rente på den 12 måneders Euribor plus en margen på fem basispoint og

2) den udestående hovedstol for det lån, der ikke er tilbagebetalt, til et beløb af 10,7 mio. EUR.

([23]) Meddelelse fra Kommissionen om revision af metoden for fastsættelse af referencesatsen og kalkulationsrenten (EUT C 14 af 19.1.2008, s. 6).

([24]) Nærmere bestemt blev Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy, som er det nuværende navn for HelB, ændret, efter at HelB's forretning blev solgt til Viikin Linja Oy den 15. december 2015.

([25]) Domstolens dom af 15. juni 2000, Alzetta Mauro, T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97 til 607/97, T-1/98, T-3/98 til T-6/98 og T-23/98, ECLI:EU:T:2000:151, præmis 141-147.

([26]) Domstolens dom af 24. juli 2003, Altmark Trans og Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415.

([27]) Domstolens dom af 7. september 1980, Philip Morris, 730/79, ECLI:EU:C:1980:209, præmis 11. Jf. også Domstolens dom i Alzetta Mauro (fodnote 25), ECLI:EU:T:2000:151, præmis 80.

Den således beregnede støtte udgør 20 190 595 EUR (se bilaget). Støttetildelingsdatoen er: for komponent 1 den dato, hvor renterne forfaldt, dvs. den 31. december hvert år mellem 2002 og 2015 og den 13. januar 2016 (lånets sidste dag), for komponent 2 den dato, hvor der blev givet afkald på lånet, dvs. den 13. januar 2016.

9.2. **Foranstaltning 2 — kapitallånet fra 2005 til HelB**

9.2.1. *Statsmidler og tilregnelse til staten, selektivitet, påvirkning af konkurrencen og samhandelen mellem medlemsstaterne*

(119) Konklusionen vedrørende statsmidler og tilregnelse til staten (jf. betragtning 85), selektivitet (jf. betragtning 86), påvirkning af konkurrencen og samhandelen mellem medlemsstaterne (jf. betragtning 117) vedrørende foranstaltning 1 finder tilsvarende anvendelse på den foreliggende foranstaltning.

9.2.2. *Forekomsten af en økonomisk fordel*

(120) Finland gør gældende, at foranstaltningen ikke var en ny finansiering, men en teknisk ændring af »etableringslånet«, som var på HKL Bussiliikennes balance i over ti år, til et kapitallån. Efter Finlands opfattelse var ændringen nødvendig for at sikre overholdelse af den finske lovgivning (HKL Bussiliikennes virksomhed i henhold til den finske lov om lokale myndigheder var ved at ophøre, mens HelB's aktiviteter i henhold til den finske aktieselskabslov skulle til at indledes).

(121) Kommissionen bemærker, at vilkårene for kapitallånet var meget mere gunstige for HelB end vilkårene for gældsforpligtelserne (»etableringslånet« og STA's gældsforpligtelse), som blev konverteret til det pågældende kapitallån (jf. betragtning 30). Disse gældsforpligtelser skulle tilbagebetales, uanset HelB's økonomiske situation, men kapitallånet skulle kun tilbagebetales, hvis HelB havde et tilstrækkeligt overskud. Dette var tvivlsomt i betragtning af, at HelB's forgængere (HKL Bussiliikenne og STA) havde haft store underskud i seks på hinanden følgende år, før foranstaltningen blev tildelt (1999-2004). Desuden var kapitallånet efterstillet al anden gæld, mens de konverterede gældsforpligtelser ikke var det. Endvidere blev »etableringslånet« ydet for en periode på 25 år, mens kapitallånets løbetid var ubegrænset. Endelig var renten på kapitallånet (6 %) lavere end den oprindelige rentesats på »etableringslånet« (9 %).

(122) Desuden adskiller visse elementer i kapitallånet, såsom tilbagebetaling betinget af, at der genereres et tilstrækkeligt stort overskud, efterstillelse og ubegrænset løbetid, sig fra et standardlån i en sådan grad og ligner kapital så meget, at det er berettiget ikke længere at behandle det som et lån, men som et kvasiegenkapitalinstrument. Kapitallånet blev oprindeligt opført som egenkapital i HelB's balance.

(123) Kommissionen har tidligere konkluderet, at væsentlige ændringer af den oprindelige finansiering skal betragtes som en ny foranstaltning ([28]). I lyset af ovenstående kan kapitallånet derfor ikke anses for blot at være en »teknisk ændring«, som Finland hævder, men som en ny finansieringsordning (i forhold til »etableringslånet«), der består i konvertering af de eksisterende gældsforpligtelser til et kvasiegenkapitalinstrument.

(124) Med hensyn til påstanden om, at konverteringen af de eksisterende gældsforpligtelser til kapitallånet var nødvendig for at sikre overholdelse af den finske lovgivning, bemærker Kommissionen, at selv om visse træk ved kapitallån ganske vist er reguleret i den finske aktieselskabslov (f.eks. begrænset løbetid, ingen sikkerhedsstillelse), forpligtede selve loven i første omgang ikke kommunen til at konvertere gældsforpligtelserne til et kapitallån, endsige at gøre det på de aftalte vilkår. Det var kommunens opgave at vælge et passende instrument. F.eks. kunne kommunen have refinansieret gældsforpligtelser på andre vilkår eller have refinansieret dem på markedet. Først når kommunen besluttede at konvertere dem til et kapitallån, skulle visse elementer i et sådant lån være i overensstemmelse med den finske lovgivning. Kommunen var stadig frit stillet med hensyn til at fastlægge andre elementer, som ikke er

([28]) Kommissionens afgørelse af 23. januar 2018 i sag SA.43127 Omstrukturering af de regionale polske jernbaner (EUT C 158 af 4.5.2018, s. 10), betragtning 65-67.

reguleret i lovgivningen, f.eks. renten. Derfor er påstanden ubegrundet. Selv hvis konverteringen var nødvendig for at sikre overensstemmelse med national ret, skal betingelserne for en sådan konvertering under alle omstændigheder stadig være i overensstemmelse med statsstøttereglerne. Med andre ord er det i forbindelse med vurderingen af statsstøtte ikke relevant, om kommunen skulle konvertere gældsforpligtelser eller ej i henhold til national ret, men om det er sket på markedsvilkår.

(125) Kommissionen skal derfor vurdere, om kapitallånet fra 2005 gav HelB en uberettiget økonomisk fordel. Med henblik herpå skal Kommissionen fastslå, om kommunen ved at træffe beslutning om at konvertere gældsforpligtelserne til et kapitallån på de aftalte vilkår handlede på samme måde som en privat kreditor i en lignende situation.

(126) En rationelt handlende markedsøkonomisk kreditor, som står over for et valg mellem at overføre de eksisterende gældsforpligtelser uden at ændre deres vilkår og konvertere dem til et kapitallån, ville først have sammenlignet det økonomiske resultat af begge scenarier (f.eks. nettonutidsværdien af de forventede fremtidige pengestrømme) og have valgt det, der sikrede et højere forventet afkast.

(127) Kommunen havde ikke foretaget en sådan komparativ analyse for at fastslå, hvilken valgmulighed der ville have været økonomisk mere fordelagtig. Finland erkendte udtrykkeligt, at kommunen ikke havde foretaget en forhåndsvurdering, før den ydede kapitallånet. Kommunen kunne derfor ikke have haft nogen begrundede forventninger om, hvorvidt HelB ville generere tilstrækkelige midler til at tilbagebetale kapitallånet, og, i endnu mindre grad, om lånet ville sikre et højere afkast end de konverterede gældsforpligtelser. Det er ikke den måde, en rationelt handlende markedsøkonomisk kreditor ville have handlet på i en lignende situation.

(128) Finland meddelte Kommissionen, at der var foretaget en undersøgelse, og at det blev vurderet, at der kunne opnås driftsmæssige og økonomiske fordele ved en fusion mellem HKL Bussiliikenne og STA. Finland henviser i denne forbindelse til kommunalbestyrelsens forslag af 1. september 2004 om at gennemføre fusionen ([29]).

(129) Kommissionen har gennemgået dette forslag og konstateret, at det drejer sig om en fusion og ikke om kapitallånet. Det analyserer navnlig, om det er bedst for kommunen at fusionere HKL Bussiliikenne med STA eller beholde dem separat, og hvilken fusionsmodel der er den bedste løsning. Forslaget nævner ikke engang kapitallånet, endsige analyserer dets økonomiske rationale eller vilkårene. Det kan derfor ikke betragtes som en begrundelse for, at lånet er markedskonformt.

(130) Under alle omstændigheder fremgår det, at kommunen ved at yde et kapitallån (konvertering af gældsforpligtelser) har svækket sin stilling som kreditor. Dette skyldes, at betingelserne for tilbagebetaling af kapitallånet var meget mindre gunstige for kommunen end betingelserne for tilbagebetaling af de underliggende gældsforpligtelser (jf. betragtning 121). På den anden side fik kommunen på ingen måde noget til gengæld. Navnlig ville kommunen som den eneste ejer af HelB have haft samme ret til fremtidige kapitalgevinster, uanset om kommunen havde ydet kapitallånet (ved konvertering af gældsforpligtelser) eller overført de underliggende gældsforpligtelser uden at ændre deres vilkår.

(131) Ligesom for udstyrslånet (foranstaltning 1) blev foranstaltning 2 gennemført uden deltagelse af private aktører. Derfor kan overholdelsen af markedsvilkårene ikke umiddelbart vurderes.

(132) Til forskel fra foranstaltning 1 har Finland givet eksempler på kapitallån ydet mellem 2004 og 2006, hvor den anvendte rentesats lå på mellem 4,7 % og 7,539 %, med påstand om, at de udgør en sammenlignelig referencegruppe for det undersøgte kapitallån.

(133) I den forbindelse bemærker Kommissionen, at et passende benchmark skal være tilstrækkeligt sammenligneligt med statens indgriben, navnlig med hensyn til den pågældende type aktør, det pågældende marked samt den pågældende transaktions art og den støttemodtagende virksomheds situation ([30]).

(134) For så vidt angår de eksempler, som Finland har fremlagt, bemærker Kommissionen for det første, at Finland ikke har præciseret, om referencekreditorerne var af samme art som kommunen, dvs. om de var moderselskaber for en koncern med forudgående eksponering over for deres debitorer, både som kreditorer og aktionærer. For det andet befandt referencemodtagerne af kapitallån sig på andre markeder end HelB (f.eks. metalproduktion, fast ejendom, bygge- og anlægsvirksomhed, finansielle tjenesteydelser), og ingen af dem leverede bustransporttjenester. Dette er vigtigt, fordi ikke kun individuelle debitorer, men også erhvervssektorer har deres egen markedsspecifikke risiko, som skal afspejles på passende vis i finansieringsomkostningerne. For det tredje bestod referencetransaktionerne i at

([29]) Forslag fra kommunalbestyrelsen 13/2004 af 1. september 2004.

([30]) Jf. Rettens dom af 6. marts 2003, Westdeutsche Landesbank Girozentrale og Land Nordrhein-Westfalen mod Kommissionen, forenede sager T-228/99 og T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57, præmis 251.

yde kapitallån til etablerede selskaber. Den undersøgte transaktion består derimod i at yde et kapitallån (i form af konvertering af gældsforpligtelser) til et nyoprettet selskab, hvilket indebærer en højere risiko for kreditor (jf. betragtning 107). For det fjerde kan referencekreditorerne ikke have befundet sig i en sammenlignelig økonomisk situation i forhold til HelB. Dette er afgørende, fordi debitors økonomiske grundlag er afgørende for den debitorspecifikke kreditrisiko og dermed for rentesatsen. På baggrund af alle disse forskelle finder Kommissionen, at de eksempler, som Finland har givet, ikke kan betragtes som sammenlignelige markedstransaktioner og derfor ikke udgør et passende benchmark.

(135) I mangel af transaktionsspecifikke markedsdata og passende markedsbenchmarks finder Kommissionen det berettiget at vurdere, om kapitallånet fra 2005 var markedskonformt, på grundlag af meddelelsen om referencesatser fra 1997, ligesom i forbindelse med udstyrslånet.

(136) Ligesom udstyrslånet var lånet fra 2005 ikke sikret ved sikkerhedsstillelse. Derudover var det efterstillet al anden gæld. Den konklusion, der blev draget med hensyn til udstyrslånet i betragtning 104, nemlig at lånet blev ydet i en situation, hvor der var en særlig risiko i henhold til meddelelsen om referencesatser fra 1997, gælder så meget desto mere for kapitallånet fra 2005.

(137) I betragtning af, at HelB i 2005 ikke kunne fremvise nogen historiske økonomiske resultater, ville en markedsøkonomisk kreditor, der skulle vurdere den risiko, der er forbundet med at yde kapitallånet fra 2005 (ved konvertering af gældsforpligtelser) til HelB, have taget hensyn til den økonomiske situation for dens forgængere, HKL Bussiliikenne og STA. I den forbindelse finder vurderingen i betragtning 105-106 af udstyrslånet tilsvarende anvendelse på kapitallånet fra 2005. Det forhold, at HelB var en nyoprettet virksomhed, udgjorde desuden en yderligere risiko for en kreditor, eftersom dens fremtidige økonomiske resultater var mindre forudsigelige sammenlignet med en virksomhed med egne historiske resultater.

(138) På grundlag af ovenstående finder Kommissionen, at kapitallånet fra 2005 blev ydet i en situation, der indebar en særlig risiko i henhold til meddelelsen om referencesatser fra 1997. På baggrund af omstændighederne i den foreliggende sag finder Kommissionen derfor, at minimumsreferencesatsen bør forhøjes med en præmie på mindst 400 basispoint.

(139) Kommissionen har ikke fundet beviser for og finder det usandsynligt, at en privat bank ville have accepteret at yde kapitallånet på samme vilkår som kommunen. Ifølge Finland er det ikke længere muligt at fastslå pålideligt, om bankerne eller de finansielle institutioner ville have været villige til at yde finansiering til HelB i 2005. I henhold til meddelelsen om referencesatser fra 1997 kunne præmien på 400 basispoint i tilfælde, hvor ingen privat bank ville have accepteret at yde det omhandlede lån, sættes yderligere op. I mangel af klare regler for, hvordan en sådan yderligere præmie skal beregnes, har Kommissionen af forsigtighedshensyn besluttet ikke at forhøje præmien på 400 basispoint, ligesom det er tilfældet med udstyrslånet fra 2002.

(140) Desuden undervurderer både præmien og selve minimumsreferencesatsen den risiko, der er forbundet med at yde kapitallånet (ved konvertering af gældsforpligtelser). Dette skyldes, at referencesatserne skal afspejle de gennemsnitlige satser for standardlån, mens den foreliggende foranstaltning ikke er et standardlån, men et kvasiegenkapitalinstrument (jf. betragtning 122), hvor en markedsøkonomisk kreditor alt andet lige ville kræve en højere rente.

(141) Under hensyntagen til den særlige risiko, der er forbundet med at yde kapitallånet (konvertering af gældsforpligtelser), burde erstatningen for markedsrenten være mindst 8,08 % i januar 2005 (hvor »etableringslånet« blev konverteret) og mindst 7,70 % i april 2006 (hvor STA's gældsforpligtelse blev konverteret), hvilket svarede til minimumsreferencesatserne på henholdsvis 4,08 % og 3,70 %, forhøjet med præmien på mindst 400 basispoint. I betragtning heraf var renten på kapitallånet (6 %) lavere end den erstatning for markedsrenten, der blev fastsat på grundlag af meddelelsen om referencesatser fra 1997.

(142) På grundlag af ovenstående vurdering konkluderer Kommissionen, at kommunen ikke handlede som en markedsøkonomisk kreditor, da den ydede kapitallånet (ved konvertering af gældsforpligtelser) på vilkår, som ikke var i overensstemmelse med markedsvilkårene. Derfor gav kapitallånet fra 2005 HelB en uberettiget økonomisk fordel.

9.2.3. *Konklusion vedrørende forekomsten af statsstøtte*

(143) I lyset af ovenstående konkluderer Kommissionen, at foranstaltning 2 udgør statsstøtte i henhold til artikel 107, stk. 1, i TEUF. Støtten er lig med forskellen mellem:

1) de skyldige renter på grundlag af den markedskonforme rentesats, dvs. a) 8,08 % på »etableringslånet« mellem den 1. januar 2005 og den 11. december 2015 og b) 7,70 % på STA's gældsforpligtelse mellem den 18. april 2006 og den 11. december 2015 ([31]) og

2) de faktisk betalte renter, dvs. 0.

Den således beregnede støtte udgør 20 241 255 EUR (se bilaget). Støttetildelingsdatoen er den dato, hvor renterne skulle have været betalt, hvis lånet var blevet ydet på markedsvilkår, dvs. den 31. december hvert år mellem 2005 og 2014 og den 11. december 2015 (den dag, hvor kapitallånet fra 2005 blev konverteret til egenkapital i HelB) ([32]).

9.3. **Foranstaltning 3 — kapitallånet fra 2011 til HelB**

9.3.1. *Statsmidler og tilregnelse til staten, selektivitet, påvirkning af konkurrencen og samhandelen mellem medlemsstaterne*

(144) Konklusionen vedrørende statsmidler og tilregnelse til staten (jf. betragtning 85), selektivitet (jf. betragtning 86), påvirkning af konkurrencen og samhandelen mellem medlemsstaterne (jf. betragtning 117) vedrørende foranstaltning 1 finder tilsvarende anvendelse på den foreliggende foranstaltning.

9.3.2. *Forekomsten af en økonomisk fordel*

(145) Indledningsvis bemærker Kommissionen, at kapitallånet fra 2011 blev ydet på samme vilkår som kapitallånet fra 2005, navnlig med 6 % rente, ingen sikkerhedsstillelse, tilbagebetaling betinget af et tilstrækkelig overskud, efterstillelse af al anden gæld og ubegrænset løbetid. Derfor bør kapitallånet fra 2011 ligesom kapitallånet fra 2005 betragtes som et kvasiegenkapitalinstrument. Finland kalder selv foranstaltning 3 »en kapitaltilførsel« og anerkender, at den var et egenkapitalinstrument. Til forskel fra kapitallånet fra 2005 var kapitallånet fra 2011 imidlertid ikke et resultat af konverteringen af de eksisterende gældsforpligtelser, men en ny egenkapitalinvestering.

(146) En rationelt handlende markedsøkonomisk investor, der overvejer at foretage en egenkapitalinvestering, vil for det første have foretaget en investeringsanalyse for at vurdere, om det forventede afkast af en sådan investering er højere end investors krævede afkast under hensyntagen til alle relevante risici. Et krævet afkast i den foreliggende sag kan defineres som et minimumsafkast, som en markedsøkonomisk investor ville have søgt at opnå for at foretage investeringen. De metoder, der almindeligvis anvendes til investeringsvurdering, omfatter f.eks. nettonutidsværdi eller internt afkast. En rationelt handlende markedsøkonomisk aktør ville have foretaget en investering, hvis dens interne afkast var større end det krævede afkast, eller hvis dens nettonutidsværdi var større end 0.

(147) Kommunen havde ikke foretaget nogen investeringsvurdering eller nogen anden form for forudgående analyse, der vurderede det finansielle resultat af investeringen, før den traf beslutning om at yde HelB kapitallånet fra 2011. Ifølge Finland overvågede og havde kommunen, inden lånet blev ydet, kendskab til HelB's økonomiske situation. Den blotte viden om den økonomiske situation er imidlertid ikke tilstrækkelig til at begrunde en investering, så meget desto mere når denne situation er dårlig, således som det er tilfældet for HelB's vedkommende. Kommunen stillede egenkapital til rådighed uden at have en velunderbygget viden om, hvorvidt det var sandsynligt, at investeringen ville give et afkast. Det er helt sikkert ikke den måde, hvorpå en rationelt handlende investor ville have handlet i en lignende situation.

([31]) De skyldige renter beregnes på grundlag af den udestående hovedstol med kapitaliserede renter, idet de ikke-betalte renter ifølge vilkårene for lånet skal kapitaliseres (jf. betragtning 31).

([32]) Ifølge låneaftalen skulle renterne betales, hvis selskabet opnåede et tilstrækkeligt overskud i et givet regnskabsår. HelB's regnskabsår fulgte kalenderåret. Kommissionen mener derfor, at hvis lånet var blevet ydet på markedsvilkår (dvs. til en markedskonform rentesats, der skal betales uafhængigt af HelB's økonomiske resultater), skulle renten have været betalt den 31. december hvert år i hele lånets løbetid og den 11. december 2015, dvs. den dag, hvor lånet blev konverteret til egenkapital i HelB.

(148) Ligesom det var tilfældet med de to foregående foranstaltninger, blev kapitallånet fra 2011 ydet uden deltagelse af private aktører, og derfor kan dets opfyldelse af markedsvilkårene ikke vurderes umiddelbart.

(149) Finland har fremlagt ét eksempel på et kapitallån, der blev ydet den 4. december 2012 til et beløb af 65 mio. EUR og til en rente på seks måneders Euribor plus en margen på 4,75 % (dvs. i alt 5,092 % på udlånstidspunktet), idet Finland gjorde gældende, at eftersom renten på kapitallånet fra 2011 var højere, kan dette betragtes som et bevis for markedskonformitet.

(150) Ligesom det var tilfældet med kapitallånet fra 2005, præciserede Finland ikke, om referencekreditoren var af samme art som kommunen, dvs. om det var et moderselskab i en koncern med forudgående eksponering over for debitoren, både som kreditor og aktionær. Desuden befandt referenceudstederen af kapitallånet sig på et andet marked (salg af skovarealer og jord) end kommunen/HelB. Derudover blev referencetransaktionen gennemført mere end halvandet år efter det undersøgte kapitallån. Endelig kan referencekreditoren ikke have befundet sig i en økonomisk situation, der kan sammenlignes med den, som HelB befandt sig i. Kommissionen finder derfor, at det eksempel, som Finland har fremlagt, ikke kan anses for at være en sammenlignelig markedstransaktion og derfor ikke udgør et passende benchmark.

(151) Kommissionen har heller ikke fundet passende markedsbenchmarks. Da der ikke foreligger transaktionsspecifikke markedsdata, og da passende markedsbenchmarks ikke kunne identificeres, må Kommissionen anvende andre vurderingsmetoder.

(152) I tilfælde af en egenkapitalinvestering som den foreliggende foranstaltning er Kommissionen af den opfattelse, at nettonutidsværdien er en passende vurderingsmetode. Nettonutidsværdien svarer til de forventede fremtidige pengestrømme fra lånet diskonteret med en krævet afkastprocent. De forventede fremtidige pengestrømme består af startkapital (dvs. selve lånet) og efterfølgende betalinger på lånet (dvs. tilbagebetaling af hovedstol og renter), indtil det er fuldt tilbagebetalt. Kommissionen skal derfor vurdere størrelsen af de betalinger, som en opmærksom og rationelt handlende markedsøkonomisk investor med rimelighed kunne forventes at modtage på det kapitallån, der er ydet til en virksomhed, der befinder sig i den økonomiske situation, som HelB befandt sig i i januar 2011.

(153) Kommissionen undersøgte først HelB's økonomiske situation i 2010, dvs. det sidste regnskabsår før kommunen ydede kapitallånet. For dette år rapporterede HelB et underskud på – 3,3 mio. EUR og en negativ egenkapital på – 6,6 mio. EUR. I tidligere sager ([33]) har Kommissionen konkluderet, at når en virksomhed har en negativ egenkapital, er det på forhånd antaget, at virksomheden kan betegnes som en kriseramt virksomhed i henhold til punkt 10 i rammebestemmelserne fra 2004. Retten har også konkluderet, at et selskab med en negativ egenkapital er en kriseramt virksomhed ([34]). På grundlag af rammebestemmelserne fra 2004 var HelB en kriseramt virksomhed før modtagelse af kapitallånet fra 2011 (den har siden 2009 opfyldt kriterierne for en kriseramt virksomhed ([35])), hvilket er en virksomhed, der uden statens medvirken næsten med sikkerhed ville gå konkurs på kort eller mellemlang sigt.

(154) Ved vurderingen af de finansielle perspektiver for en virksomhed ville en rationelt handlende privat investor ikke kun have set på den nuværende økonomiske situation, men også på tidligere økonomiske resultater. Dette skyldes, at den nuværende økonomiske situation kan være forvrænget, f.eks. på grund af virkningen af enkeltstående og ikke-tilbagevendende begivenheder. Investoren kan på grundlag af tidligere års økonomiske resultater bedre forudsige en eventuel fremtidig tendens. En sådan investor ville søge at besvare spørgsmålet om, hvorvidt der på trods af, at der var tale om en dårlig økonomisk situation for HelB i 2010, stadig var rimelige grunde til at forvente, at selskabet ville forbedre sine resultater og generere et tilstrækkeligt overskud i fremtiden til at tilbagebetale kapitallånet.

(155) Hvis man ser på de historiske regnskaber for HelB, ville en investor have bemærket, at selskabet aldrig havde haft overskud siden stiftelsen i 2005. Underskuddet i 2010 var derfor ikke en undtagelse, der skyldtes enkeltstående begivenheder eller en midlertidig forværring af markedsforholdene, men en del af den langsigtede tendens, der var præget af seks på hinanden følgende år med store underskud. Pr. 31. december 2010 beløb HelB's akkumulerede underskud sig til – 16,5 mio. EUR (et fald fra – 0,1 mio. EUR i 2005). Der kan ikke være tvivl om, at en rationelt

([33]) Kommissionens beslutning 2008/716/EF af 2. april 2008 om statsstøtte C 38/07 (ex NN 45/07) iværksat af Frankrig til fordel for Arbel Fauvet Rail SA (EUT L 238 af 5.9.2008, s. 27), erstattet af Kommissionens afgørelse (EU) 2015/1321 af 23. juni 2010 om statsstøtte C 38/07 (ex NN 45/07) iværksat af Frankrig til fordel for Arbel Fauvet Rail SA (EUT L 203 af 31.7.2015, s. 31).

([34]) Rettens dom af 3. marts 2010, forenede sager T-102/07 og T-120/07, Freistaat Sachsen m.fl. mod Kommissionen, ECLI:EU:T:2010:62, præmis 106.

([35]) Det viste sig senere, at HelB havde en stigende negativ egenkapital: – 3,3 mio. EUR i 2009, – 6,6 mio. EUR i 2010, – 12,7 mio. EUR i 2011, – 14,6 mio. EUR i 2012, – 15,9 mio. EUR i 2013 og – 22,9 mio. EUR i 2014.

handlende investor ville have set det som en alvorlig advarsel om, at selskabet var strukturelt tabsgivende og ikke med sandsynlighed kunne skabe overskud. En sådan forventning ville have været endnu mere begrundet efter en gennemgang af regnskaberne for HelB's forgængere, HKL Bussiliikenne og STA. Disse virksomheder havde faktisk heller ikke haft overskud, i hvert fald ikke siden 1999. Dette betyder, at 2010 ikke var det sjette år, men i realiteten det 12. år i træk, hvor HelB eller dets forgængere havde underskud.

(156) Det antages, at en rationelt handlende investor, som er bekendt med HelB's dårlige økonomiske situation og historiske resultater, ville have fundet det værd at overveje, om et nyt kapitallån kunne gøre selskabet rentabelt. Finland synes at antyde, at dette kunne forventes rationelt, navnlig under hensyntagen til, at HelB gennemførte rentabilitetsforanstaltninger i perioden 2008-2010 (jf. betragtning 61).

(157) I denne forbindelse bemærker Kommissionen, at en sådan investor allerede før den pågældende investeringsbeslutning ville have kendt det faktiske økonomiske resultat af disse rentabilitetsforanstaltninger. Ved udgangen af 2010, som var det sidste år for disse foranstaltninger, rapporterede HelB et underskud på – 3,3 mio. EUR. Til sammenligning rapporterede HelB i perioden 2005-2007, dvs. i tre år forud for gennemførelsen af disse foranstaltninger, et årligt underskud på – 2,5 mio. EUR. Det betyder, at HelB efter gennemførelsen af foranstaltningerne ikke alene ikke opnåede at blive rentabel, men havde et endnu større underskud end før. Det er værd at bemærke set i bakspejlet, at HelB's underskud voksede yderligere til – 6,1 mio. EUR et år senere, selv om det havde modtaget kapitallånet fra 2011.

(158) En rationelt handlende investor ville også have undersøgt, om den virksomhed, den potentielt ville investere i, tilbagebetalte andre gældsposter. Det ville have været betryggende at konstatere, at HelB opfyldte sine gældsforpligtelser. Det kunne en rationelt handlende investor imidlertid ikke forlade sig på, da HelB ikke havde tilbagebetalt noget af kapitallånet fra 2005. Restgælden for dette lån ved udgangen af 2010 (med påløbne renter) beløb sig til 21,6 mio. EUR. Kommissionen minder om, at på det tidspunkt, hvor kapitallånet fra 2005 blev ydet, havde HelB en tilfredsstillende kreditværdighed og forbedrede rentabilitetsudsigter. Hvis en virksomhed, der angiveligt befandt sig i en god økonomisk situation, ikke havde tilbagebetalt noget af kapitallånet fra 2005, ville en rationelt handlende investor ikke have forventet at modtage mere fra en virksomhed i en langt ringere finansiel situation, som HelB i 2011.

(159) Kommissionen er ikke enig med Finland i, at den manglende tilbagebetaling af kapitallånet fra 2005 ikke kan betragtes som en væsentlig faktor ved vurderingen af, om kapitallånet fra 2011 var markedskonformt. Finland bygger dette på, at den finske lovgivning indeholder særlige bestemmelser om kapitallån. Grundene til, at det ikke kan anses at være en faktor for vurderingen af markedskonformitet, som beskrevet i betragtning 124 for kapitallånet fra 2005, finder tilsvarende anvendelse på kapitallånet fra 2011. Desuden ville en rationelt handlende investor, der overvejer at yde et kapitallån, have anset det for at være et væsentligt kriterium for sin beslutning, om den potentielle debitor tidligere havde tilbagebetalt lignende lån.

(160) Med hensyn til spørgsmålet om, hvilke pengestrømme en rationelt handlende investor ville have forventet at opnå i forbindelse med kapitallånet fra 2011, er det værd at minde om, at lånet kun skulle tilbagebetales, hvis og i det omfang HelB havde et tilstrækkeligt overskud. Kommissionen vil derfor se på, hvilket overskud en rationelt handlende investor ville have forventet, at HelB havde fra 2011 og frem.

(161) På grundlag af analysen i betragtning 153-157 mener Kommissionen, at en rationelt handlende investor med en normal risikoprofil ikke ville have forventet, at HelB ville generere et overskud, og dermed at modtage afdrag på kapitallånet fra 2011. HelB's faktiske økonomiske resultater bekræfter også denne analyse, da HelB fortsat havde underskud og aldrig har tilbagebetalt noget af kapitallånet fra 2011. Kommunen endte med at konvertere lånet til egenkapital, hvilket — i betragtning af, at HelB indstillede driften — faktisk betød, at det blev afskrevet.

(162) Selv om HelB havde opnået et vist overskud, kunne den ikke have brugt det hele til at tilbagebetale kapitallånet fra 2011. HelB ville først have skullet dække sine samlede akkumulerede tab og kapitallån (– 0,6 mio. EUR pr. 31. december 2010) og derefter bruge næsten 80 % af det overskydende beløb til tilbagebetaling af kapitallånet fra 2005, hvis der stadig var overskud. Dette skyldes, at kapitallånene skulle tilbagebetales forholdsmæssigt, og at kapitallånet fra 2005 (inklusive påløbne renter) udgjorde ca. 80 % af den samlede saldo for begge kapitallån (dvs.

lånene fra 2005 og 2011). Med andre ord skulle HelB med henblik på at tilbagebetale kapitallånet fra 2011 på 5,8 mio. EUR have haft et overskud på mindst 28 mio. EUR, da selskabet også ville skulle have dækket underskuddet på 0,6 mio. EUR og tilbagebetale kapitallånet fra 2005 (21,6 mio. EUR med påløbne renter ved udgangen af 2010). Desuden skulle HelB have betalt renter af kapitallånet fra 2011. Til sammenligning havde HelB i de seks regnskabsår, selskabet havde eksisteret indtil 2010, et samlet nettounderskud på – 16,3 mio. EUR.

(163) Som anført i betragtning 161 ville de forventede fremtidige tilbagebetalinger fra kapitallånet fra 2011 fra en rationelt handlende investors perspektiv have været nul. Nettonutidsværdien af denne investering svarende til summen af startkapitalen (dvs. selve lånet) og de efterfølgende betalinger beløber sig således til – 5,8 mio. EUR. Selv hvis det antages, at HelB ville have opnået et vist overskud, ville det ikke have været tilstrækkeligt til at tilbagebetale hele lånet (jf. betragtning 162). I så fald ville nettonutidsværdien af investeringen stadig have været negativ. I betragtning af, at investeringsbeslutningen baseret på nettonutidsværdien foreskriver, i) at man bør investere, hvis nettonutidsværdien er større end nul, og ii) at man ikke bør investere, hvis nettonutidsværdien er negativ, konkluderer Kommissionen, at en rationelt handlende investor ikke ville have ydet kapitallånet til HelB i januar 2011.

(164) Finland gør gældende, at kapitallånet fra 2011 ikke skal vurderes i forhold til et lån ydet af en hypotetisk ny investor, men snarere som en kapitaltilførsel, der foretages af en etableret koncernejer i det 100 % ejede datterselskab for at sikre dets kapital.

(165) Den omstændighed, at kommunen havde forudgående økonomisk eksponering for HelB som aktionær (og kreditor), bør faktisk tages i betragtning ved undersøgelsen af, om det pågældende kapitallån er i overensstemmelse med markedsvilkårene ([36]). En sådan forudgående eksponering kan f.eks. overvejes i forbindelse med kontrafaktiske scenarier, f.eks. ved at sammenligne det forventede afkast af den pågældende investering med det forventede afkast i det kontrafaktiske scenarie. Sådanne kontrafaktiske scenarier kan f.eks. omfatte salg af selskabet, afhændelse af aktiver, likvidation, omstrukturering eller tilvejebringelse af privat kapital. Hvis et af disse alternative scenarier giver større forventede gevinster eller lavere forventede tab end det valgte, ville en markedsejer have valgt denne mulighed.

(166) Kommunen sammenlignede ikke afkastet af kapitallånet fra 2011 med afkastet i et alternativt scenarie. Finland hævder desuden ikke, at lånet ville have givet kommunen det største afkast. Kommunen traf således den pågældende investeringsbeslutning uden at undersøge, om det ville være mere fordelagtigt end andre tilgængelige løsninger. Uanset hvad der er tale om, er det ikke den måde, en rationelt handlende investor med tidligere eksponering ville have handlet på.

(167) Uden en sammenligning fra kommunen har Kommissionen foretaget sin egen vurdering. Kommissionen bemærker for det første, at en aktionær, der ejer 100 % af aktierne i et selskab, kan have andre interesser end en investor uden forudgående eksponering. Selv en sådan aktionær ville imidlertid ikke have finansieret sit datterselskab på ubestemt tid, men ville på et eller andet tidspunkt have krævet et afkast af investeringen.

(168) På det tidspunkt, hvor kommunen ydede kapitallånet fra 2011, havde HelB og dets forgængere ikke haft noget overskud i mindst 12 på hinanden følgende år, og der var ingen realistiske udsigter til, at selskabet ville blive rentabelt fremadrettet (jf. betragtning 155). Selv om kommunen tidligere havde investeret mindst 30,8 mio. EUR i form af »etableringslånet« og udstyrslånet, blev dets kapital mindre og mindre for hvert år. I 2010 nåede kommunens samlede kapitaltab på investeringer i HelB og dets forgængere op på – 21,7 mio. EUR ([37]). Det er tvivlsomt, om en rationelt handlende aktionær ville have fortsat med at finansiere sit datterselskab under sådanne omstændigheder.

(169) Kvantitativt var det afkast af kapitallånet fra 2011, som en rationelt handlende markedsøkonomisk investor med rimelighed ville have forventet, – 5,8 mio. EUR (jf. betragtning 163). Dette er imidlertid ikke det eneste element, som en aktionær (især en aktionær, der ejer 100 % af aktierne i et selskab) ville have taget i betragtning. Han ville også have overvejet de forventede fremtidige kapitalgevinster/-tab. Kommissionen bemærker i den forbindelse, at kommunen ville have mistet yderligere mindst – 2,7 mio. EUR af sin kapital hvert år efter investeringen, hvis HelB blev ved med at udhule sin kapital med den gennemsnitlige hastighed, som det var sket mellem 2005 og 2010. Kommunen mistede faktisk meget mere, i gennemsnit – 4,1 mio. EUR i kapital om året i perioden 2011-2014.

([36]) Jf. Domstolens dom af 3. april 2014, ING Groep NV, C-224/12 P, ECLI:EU:C:2014:213, præmis 29-37.

([37]) Nettoaktiverne i HKL Bussiliikenne faldt fra 9 mio. EUR i 1999 til 3,6 mio. EUR i 2004, og nettoaktiverne i HelB faldt fra 9,7 mio. EUR i 2005 til – 6,6 mio. EUR i 2010.

(170) Kommissionen vil nu overveje et alternativt scenarie med salg af HelB. I et sådant tilfælde ville kommunen have afholdt omkostningerne ved salgsprocessen, som normalt er ubetydelige. Den ville også have mistet kapitallånet fra 2005. Det var imidlertid usandsynligt, at dette lån ville blive tilbagebetalt alligevel, og faktisk blev det aldrig tilbagebetalt (jf. betragtning 158). Kommunen ville også have mistet udstyrslånet, som ved udgangen af 2010 havde en restgæld på 13,1 mio. EUR, hvoraf HelB betalte 0,6 mio. EUR om året. Det var ikke rimeligt at forvente, at udstyrslånet ville blive tilbagebetalt fuldt ud (HelB havde rent faktisk kun tilbagebetalt 2,4 mio. EUR, før kommunen afskrev lånet). Selv i det usandsynlige tilfælde, at HelB tilbagebetalte dette lån, ville eventuelle indtægter i forbindelse hermed have været mere end opvejet af de sandsynlige kapitaltab (jf. foregående betragtning). Således kan meromkostningerne ved salgsscenariet sammenlignet med det faktiske scenarie antages at være 0.

(171) På den anden side ville kommunen i dette scenarie have fået indtægter fra et salg. Kommissionen har ikke foretaget en præcis vurdering af værdien af HelB i januar 2011. Med henblik på vurderingen er det imidlertid ikke nødvendigt at fastsætte den nøjagtige salgsværdi. Det er tilstrækkeligt at påvise, at de forventede indtægter fra salget vil være højere end afkastet i referencescenariet, dvs. – 5,8 mio. EUR (jf. betragtning 163).

(172) I september 2015 foretog Inspira Oy, som er en ekspert, der blev antaget af kommunen, en vurdering af værdien af HelB på mellem 11,6 mio. EUR og 25,6 mio. EUR (afhængig af den anvendte værdiansættelsesmetode). I december 2015 solgte kommunen HelB til et beløb af 24,2 mio. EUR. Kommissionen bemærker, at nettoaktiverne i HelB, som afspejler selskabets værdi, var 16,3 mio. EUR lavere i december 2014 end i december 2010. Udsigterne for HelB's økonomi blev også forværret, idet selskabet indberettede et underskud på 7 mio. EUR i 2014 (et fald i forhold til året før) og et underskud på – 3,3 mio. EUR i 2010 (en stigning i forhold til året før). Det kan antages, at værdien af HelB på det tidspunkt, hvor kapitallånet fra 2011 blev ydet, var højere end på det tidspunkt, hvor selskabet blev solgt. Uanset hvad der måtte være tilfældet, er der ingen rimelig tvivl om, at kommunen kunne forventes at have i hvert fald nogle indtægter fra salget af HelB i januar 2011. Dette er tilstrækkeligt til at konkludere, at det forventede afkast var højere i salgsscenariet end i det faktiske lånescenarie. Derfor var kapitallånet fra 2011 ikke markedskonformt, selv når der tages hensyn til kommunens tidligere økonomiske eksponering.

(173) Uanset den konklusion, der blev draget i den foregående betragtning, ville det, selv om kapitallånet fra 2011 havde været det bedste valg for kommunen (hvilket det ikke var), stadig ikke have været markedskonformt, idet det ikke blev ydet på markedsvilkår. Dette skyldes, at i henhold til meddelelsen om referencesatser fra 2008 ([38]), som trådte i kraft den 1. juli 2008 og derfor finder anvendelse på kapitallånet fra 2011, var erstatningen for markedsrente for et standardlån, der blev ydet i januar 2011 til en kriseramt virksomhed (med en kreditvurdering på CCC og derunder) som HelB, uden sikkerhedsstillelse 11,49 % (basissats på 1,49 % plus en margen på 1 000 basispoint). Den var således langt højere end den faktisk anvendte rentesats på 6 %. Faktisk bør den variable erstatning være endnu højere for at tage højde for den yderligere risiko, der opstår, fordi kapitallånet har karakter af kvasiegenkapital.

(174) Finland fremlagde en undersøgelse udarbejdet af en ekspert, der vurderede, om de efterstillede lån, der blev ydet til HelB, var markedskonforme. Undersøgelsen omfatter kapitallånene fra 2011 og 2012. Eksperten konstaterede, at rentesatsen på 6 % for disse lån kan anses for at være markedsbaseret. Kommissionen bemærker imidlertid, at undersøgelsen er dateret den 8. juni 2015, dvs. at den er udarbejdet længe efter, at kommunen havde truffet beslutning om at yde de pågældende lån. I overensstemmelse med Domstolens konsoliderede retspraksis skal overholdelsen af markedsvilkårene undersøges på forhånd under hensyntagen til de oplysninger, der forelå på det tidspunkt, hvor der blev truffet afgørelse om interventionen ([39]). Undersøgelsen blev udarbejdet efterfølgende og kan derfor ikke accepteres som legitim dokumentation for markedskonformitet.

(175) Ikke desto mindre har Kommissionen gennemgået undersøgelsen og finder, at den ikke kan accepteres som bevis for markedskonformitet af følgende årsager. For det første anslår den HelB's kreditvurdering over den treårige periode 2010-2012 og anvender således ikke de nøjagtige tal for selskabets økonomiske situation på det præcise tidspunkt, hvor lånene blev ydet. For det andet sammenligner den de undersøgte lån med en stikprøve af efterstillede markedslån. Referencegruppen omfatter imidlertid flere debitorer med en højere kreditvurdering og undervurderer

([38]) Jf. fodnote 23.

([39]) Domstolens dom af 5. juni 2012, Kommissionen mod EDF, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, præmis 83, 84 og 85 og 105, Domstolens dom af 16. maj 2002, Frankrig mod Kommissionen (Stardust), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, præmis 71 og 72, Rettens dom af 30. april 1998, Cityflyer Express mod Kommissionen, T-16/96, ECLI:EU:T:1998:78, præmis 76, Rettens dom af 25. juni 2015, Servizi assicurativi del commercio estero SpA (SACE) og Sace BT SpA mod Kommissionen, T-305/13, ECLI:EU:T:2015:435, præmis 183, bekræftet ved Domstolens dom af 23. november 2017, C-472/15 P, ECLI:EU:C:2017:885, præmis 108 og 109.

derfor medianmarkedsrenten ([40]). Under alle omstændigheder er renten på kapitallånene til HelB stadig lavere end den undervurderede medianrente (6,9 %), hvilket der ikke er noget grundlag for. Endelig er renten på kapitallånene lavere end mediankuponrenten for obligationer udstedt i 2011 og 2012, mens obligationer typisk har en højere placering end efterstillede lån og derfor er mindre risikable. Bortset fra det forhold, at undersøgelsen blev foretaget efterfølgende, hvilket i sig selv er tilstrækkeligt til at forkaste den som legitim dokumentation, er der ikke foretaget en korrekt beregning af den markedskonforme rente for kapitallånene.

(176) På grundlag af ovenstående vurdering konkluderer Kommissionen, at kapitallånet fra 2011 gav HelB en uberettiget økonomisk fordel.

(177) Kommissionen konkluderede i betragtning 163, at en rationelt handlende investor ikke ville have ydet kapitallånet til HelB i januar 2011. Med andre ord ville HelB ikke på nogen måde have opnået et sådant lån på markedet på nogen vilkår. Dette skyldes, at nettonutidsværdien af en investering, der består i at yde et sådant lån, altid ville være negativ, uanset den gældende rente. HelB kunne ikke med rimelighed forventes at generere et tilstrækkeligt overskud til at tilbagebetale et sådant lån i betragtning af den vanskelige økonomiske situation. Retten fastslog, at under omstændigheder, hvor låntager befinder sig i en vanskelig økonomisk situation, der navnlig er karakteriseret ved faldende omsætning, negativ egenkapital og manglende evne til at tilbagebetale lån med egne midler, kan den økonomiske fordel, der er indbygget i et lån, svare til det samlede beløb af de lånte midler ([41]). Den økonomiske fordel ved kapitallånet fra 2011 svarer dermed til det samlede lånebeløb.

9.3.3. *Konklusion vedrørende forekomsten af statsstøtte*

(178) I lyset af ovenstående finder Kommissionen, at foranstaltning 3 udgør statsstøtte som omhandlet i artikel 107, stk. 1, i TEUF. Støtten beløber sig til det fulde lånebeløb, dvs. 5,8 mio. EUR. Støttetildelingsdatoen er den dato, hvor lånet blev ydet, dvs. den 31. januar 2011.

9.4. **Foranstaltning 4 — kapitallånet fra 2012 til HelB**

9.4.1. *Statsmidler og tilregnelse til staten, selektivitet, påvirkning af konkurrencen og samhandelen mellem medlemsstaterne*

(179) Konklusionen vedrørende statsmidler og tilregnelse til staten (jf. betragtning 85), selektivitet (jf. betragtning 86), påvirkning af konkurrencen og samhandelen mellem medlemsstaterne (jf. betragtning 117) vedrørende foranstaltning 1 finder tilsvarende anvendelse på den foreliggende foranstaltning.

9.4.2. *Forekomsten af en økonomisk fordel*

(180) Finland har for det første gjort gældende, at da kapitallånet fra 2012 blev ydet efter indgivelsen af klagen i oktober 2011, krævede kommunalbestyrelsen, at lånet skulle ydes på markedsvilkår. Finland gør på dette grundlag gældende, at lånet ikke omfatter støtte. Denne påstand er ikke underbygget af nogen form for dokumentation eller begrundelse. Den bekræftes heller ikke af Kommissionens vurdering (se nedenfor). Den må derfor forkastes.

(181) Kapitallånet fra 2012 blev ydet på samme vilkår som kapitallånet fra 2011. Navnlig var renten på 6 %, der var ikke stillet nogen sikkerhed, tilbagebetalingen var betinget af et tilstrækkeligt overskud, det var efterstillet al anden gæld og havde ubegrænset løbetid. Finland bekræftede, at de generelle vilkår for kapitallånet fra 2012 var de samme som for kapitallånet fra 2011.

(182) Før kommunen ydede kapitallånet fra 2012 til HelB, havde den ikke foretaget nogen investeringsvurdering eller andre tilsvarende vurderinger af de forventede finansielle resultater af investeringen.

(183) Kapitallånet fra 2012 blev ydet uden deltagelse af private aktører, og derfor kan dets opfyldelse af markedsvilkårene ikke vurderes umiddelbart. Finland har ikke fremlagt nogen sammenlignelige markedstransaktioner (jf. betragtning 149-150), og Kommissionen har ikke fundet nogen passende markedsbenchmarks. Som i forbindelse med kapitallånet fra 2011 skal Kommissionen derfor anvende den anden vurderingsmetode, nemlig nettonutidsværdien.

([40]) Navnlig omfatter stikprøven otte lån med en kreditvurdering på BB-/Ba3 (dvs. højere) og kun to med CCC+/Caa1 (dvs. lavere), hvilket reducerer referencegruppens medianrente.

([41]) Sag T-423/14, Larko Geniki Metalleftiki kai Metallourgiki AE mod Kommissionen, ECLI:EU:T:2018:57, præmis 193 og den deri nævnte retspraksis.

(184) HelB's økonomiske situation på det tidspunkt, hvor kapitallånet fra 2012 blev ydet, var endnu værre, end da selskabet modtog kapitallånet fra 2011. Ved udgangen af 2011 havde HelB et underskud på – 6,1 mio. EUR (et fald fra – 3,3 mio. EUR i 2010) og en negativ egenkapital på – 12,7 mio. EUR (et fald fra – 6,6 mio. EUR i 2010). Selskabet var en kriseramt virksomhed i henhold til rammebestemmelserne fra 2004. Samtidig var HelB's økonomiske udsigter i maj 2012 endnu værre end i januar 2011, da det foregående kapitallån blev ydet. Dette skyldes, at selskabets akkumulerede underskud steg yderligere som følge af underskuddet i 2011, hvilket således blev det 13. år i træk, hvor HelB eller dets forgængere havde underskud.

(185) Eftersom HelB's økonomiske situation og udsigter er yderligere forværret, finder konklusionen i betragtning 161 vedrørende kapitallånet fra 2011 så meget desto mere anvendelse på kapitallånet fra 2012. Det vil sige, at en rationelt handlende investor med en normal risikoprofil ikke ville have forventet, at HelB ville generere et overskud, og dermed modtage afdrag på kapitallånet fra 2012. Dette blev bekræftet af de efterfølgende begivenheder, da HelB aldrig tilbagebetalte noget af kapitallånet fra 2012, og kommunen i sidste ende konverterede det til egenkapital, hvilket — i betragtning af, at HelB indstillede driften — faktisk betød, at det blev afskrevet.

(186) Desuden havde kommunen i maj 2012 endnu ikke modtaget nogen afdrag på kapitallånet fra 2005, og den havde heller ikke modtaget nogen afdrag på kapitallånet fra 2011. Restgælden på disse lån beløb sig ved udgangen af 2011 (med påløbne renter) til 28,4 mio. EUR (dvs. 6,8 mio. EUR mere end ved udgangen af 2010). Som følge heraf skulle HelB med henblik på at tilbagebetale kapitallånet fra 2012 have haft et overskud på mindst 37,3 mio. EUR, først til dækning af underskuddet på egenkapitalen ([42]) (– 0,9 mio. EUR ved udgangen af 2011) og derefter til tilbagebetaling af kapitallånene fra 2005 og 2011 (28,4 mio. EUR med påløbne renter ved udgangen af 2011) forholdsmæssigt sammen med kapitallånet fra 2012 på 8 mio. EUR. Det fremtidige overskud, der var nødvendigt for at tilbagebetale kapitallånet fra 2012, er således 9,3 mio. EUR højere end i forbindelse med kapitallånet fra 2011 (jf. betragtning 162).

(187) Da de forventede fremtidige tilbagebetalinger på kapitallånet fra 2012 var lig med nul, er nettonutidsværdien af denne investering lig med summen af startkapitalen (dvs. selve lånet) og de efterfølgende betalinger på – 8 mio. EUR. Selv om HelB havde overskud, ville det bestemt ikke have været nok at tilbagebetale hele lånet (jf. betragtning 186). I så fald ville nettonutidsværdien af investeringen stadig have været negativ. På dette grundlag konkluderer Kommissionen under hensyntagen til principperne for nettonutidsværdianalysen (jf. betragtning 163), at en rationelt handlende investor ikke ville have ydet kapitallånet til HelB i maj 2012.

(188) Hvad angår Finlands argument om, at kapitallånet fra 2012 var berettiget aktionærfinansiering, der blev gennemført for at sikre likviditeten af det 100 % ejede datterselskab, finder vurderingen i betragtning 165-172 med hensyn til kapitallånet fra 2011 tilsvarende anvendelse på kapitallånet fra 2012 som nærmere forklaret nedenfor.

(189) På det tidspunkt, hvor kommunen ydede kapitallånet fra 2012, havde HelB og dets forgængere ikke haft noget overskud i mindst 13 på hinanden følgende år, og der var ingen realistiske udsigter til, at selskabet ville blive rentabelt fremadrettet (jf. betragtning 184). Selv om kommunen tidligere havde investeret mindst 36,6 mio. EUR i form af »etableringslånet«, udstyrslånet og kapitallånet fra 2011, blev dens kapital mindre og mindre for hvert år. I 2011 nåede kommunens samlede kapitaltab på investeringer i HelB og dets forgængere op på – 27,8 mio. EUR ([43]). Det er tvivlsomt, om en rationelt handlende aktionær ville have fortsat med at finansiere sit datterselskab under sådanne omstændigheder.

(190) Kvantitativt var det afkast af kapitallånet fra 2012, som en rationelt handlende markedsøkonomisk investor med rimelighed ville have forventet, – 8 mio. EUR (jf. betragtning 187). Dette er imidlertid ikke det eneste element, som en aktionær (især en aktionær, der ejer 100 % af aktierne i et selskab) ville have taget i betragtning. Han ville også have overvejet de forventede fremtidige kapitalgevinster/-tab. Kommissionen bemærker i den forbindelse, at kommunen ville have mistet yderligere mindst – 3,2 mio. EUR af sin kapital hvert år efter investeringen, hvis HelB blev ved med at udhule sin kapital med den gennemsnitlige hastighed, som det var sket mellem 2005 og 2011. Kommunen mistede faktisk meget mere, i gennemsnit – 3,4 mio. EUR i kapital om året i perioden 2012-2014.

(191) Ligesom det var tilfældet med kapitallånet fra 2011, vil Kommissionen nu overveje et alternativt scenarie med salg af HelB. I et sådant tilfælde ville kommunen have afholdt omkostningerne ved salgsprocessen, som normalt er ubetydelige. Den ville også have mistet kapitallånene fra 2005 og 2011. Det var imidlertid usandsynligt, at disse lån ville blive tilbagebetalt alligevel, og faktisk blev de aldrig tilbagebetalt (jf. betragtning 158 og 161). Kommunen ville

([42]) Summen af akkumulerede underskud og kapitallån.

([43]) Nettoaktiverne i HKL Bussiliikenne faldt fra 9 mio. EUR i 1999 til 3,6 mio. EUR i 2004, og nettoaktiverne i HelB faldt fra 9,7 mio. EUR i 2005 til – 12,7 mio. EUR i 2011.

også have mistet udstyrslånet, som ved udgangen af 2011 havde en restgæld på 12,5 mio. EUR, hvoraf HelB betalte 0,6 mio. EUR om året. Det var ikke rimeligt at forvente, at udstyrslånet ville blive tilbagebetalt fuldt ud (HelB havde rent faktisk kun tilbagebetalt 1,8 mio. EUR, før kommunen afskrev lånet). Selv i det usandsynlige tilfælde, at HelB tilbagebetalte dette lån, ville eventuelle indtægter i forbindelse hermed have været mere end opvejet af de sandsynlige kapitaltab (jf. foregående betragtning). Således kan meromkostningerne ved salgsscenariet sammenlignet med det faktiske scenarie antages at være 0.

(192) På den anden side ville kommunen i dette scenarie have fået indtægter fra et salg. Kommissionen har ikke en præcis vurdering af værdien af HelB i maj 2012. Med henblik på vurderingen er det imidlertid ikke nødvendigt at fastsætte den nøjagtige salgsværdi. Det er tilstrækkeligt at påvise, at de forventede indtægter fra salget vil være højere end afkastet i referencescenariet, dvs. – 8 mio. EUR (jf. betragtning 187).

(193) Som nævnt i betragtning 172, blev værdien af HelB i september 2015 vurderet til mellem 11,6 mio. EUR og 25,6 mio. EUR, og i december 2015 solgte kommunen HelB for 24,2 mio. EUR. Kommissionen bemærker, at nettoaktiverne i HelB, som afspejler selskabets værdi, var 10,2 mio. EUR lavere i december 2014 end i december 2011. Udsigterne for HelB's økonomi blev også forværret, idet selskabet indberettede et underskud på – 7 mio. EUR i 2014 (et fald på 7,1 mio. EUR i forhold til året før) og et underskud på – 6,1 mio. EUR i 2010 (et fald på 3,3 mio. EUR i forhold til året før). Det kan antages, at værdien af HelB på det tidspunkt, hvor kapitallånet fra 2012 blev ydet, var højere end på det tidspunkt, hvor selskabet blev solgt. Uanset hvad der måtte være tilfældet, er der ingen rimelig tvivl om, at kommunen kunne forventes at have i hvert fald nogle indtægter fra salget af HelB i maj 2012. Dette er tilstrækkeligt til at konkludere, at det forventede afkast var højere i salgsscenariet end i det faktiske lånescenarie. Derfor var kapitallånet fra 2012 ikke markedskonformt, selv når der tages hensyn til kommunens tidligere økonomiske eksponering.

(194) Uanset den konklusion, der blev draget i den foregående betragtning, ville det, selv om kapitallånet fra 2012 havde været det bedste valg for kommunen (hvilket det ikke var), stadig ikke have været markedskonformt, idet det ikke blev ydet på markedsvilkår. Dette skyldes, at i henhold til meddelelsen om referencesatser fra 2008 ([44]), som trådte i kraft den 1. juli 2008 og derfor finder anvendelse på kapitallånet fra 2012, var erstatningen for markedsrente for et standardlån, der blev ydet i maj 2012 til en kriseramt virksomhed (med en kreditvurdering på CCC og derunder) som HelB, uden sikkerhedsstillelse 11,67 % (basissats på 1,67 % plus en margen på 1 000 basispoint). Den var således langt højere end den faktisk anvendte rentesats på 6 %. Faktisk bør den variable erstatning være endnu højere for at tage højde for den yderligere risiko, der opstår, fordi kapitallånet har karakter af kvasiegenkapital.

(195) Som vurderet i betragtning 174-175, kan den undersøgelse, som Finland har fremlagt vedrørende kapitallånene fra 2011 og 2012, ikke accepteres som dokumentation for, at de er markedskonforme.

(196) På grundlag af ovenstående konkluderer Kommissionen, at kapitallånet fra 2012 gav HelB en uberettiget økonomisk fordel. Støtten beløber sig til lånets fulde beløb af samme årsager som beskrevet i betragtning 177.

9.4.3. *Konklusion vedrørende forekomsten af statsstøtte*

(197) I lyset af ovenstående finder Kommissionen, at foranstaltning 4 udgør statsstøtte som omhandlet i artikel 107, stk. 1, i TEUF. Støtten beløber sig til det fulde lånebeløb, dvs. 8 mio. EUR. Støttetildelingsdatoen er den dato, hvor lånet blev ydet, dvs. den 23. maj 2012.

9.5. **Samlet konklusion vedrørende forekomsten af statsstøtte**

(198) På baggrund af den vurdering, der er foretaget i betragtning 78-197, konkluderer Kommissionen, at foranstaltning 1, 2, 3, 4 (udstyrslånet og kapitallånene) udgør statsstøtte i henhold til artikel 107, stk. 1, i TEUF, der beløber sig til i alt 54 231 850 EUR.

10. **STØTTENS FORENELIGHED**

(199) I det omfang foranstaltning 1, 2, 3 og 4 udgør statsstøtte i henhold til artikel 107, stk. 1, i TEUF, skal Kommissionen vurdere, hvorvidt støtten kan anses for forenelig med det indre marked.

([44]) Jf. fodnote 23.

(200) Ifølge retspraksis er det medlemsstaternes ansvar at anføre mulige grunde til foreneligheden med det indre marked og godtgøre, at betingelserne for en sådan forenelighed er opfyldt ([45]). Finland finder imidlertid, at de pågældende foranstaltninger ikke udgør statsstøtte og har derfor ikke angivet nogen grunde til foreneligheden.

(201) Kommissionen har ikke desto mindre vurderet støttens forenelighed.

(202) Da HelB og dets forgængere beskæftiger sig med offentlig personbefordring, undersøgte Kommissionen først, om Rådets forordning (EØF) nr. 1191/69 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1370/2007 ([46]) kunne finde anvendelse i den foreliggende sag. Ved forordning (EØF) nr. 1191/69 blev der fastsat regler for de med offentligt tjeneste forbundne forpligtelser inden for landtransportsektoren forud for ikrafttrædelsen af forordning (EF) nr. 1370/2007 om offentlig personbefordring med jernbane og ad vej. Forordning (EF) nr. 1370/2007 fastsætter betingelserne for, hvornår kompensationsbetalinger i kontrakter og koncessioner for offentlig personbefordring betragtes som forenelige med det indre marked og fritaget for forudgående anmeldelse af statsstøtte. Kommissionen bemærker, at udstyrslånet fra 2002 og kapitallånene fra 2005, 2011 og 2012 udgør gældsfinansiering, som blev ydet til HelB og på ingen måde udgør kompensation for opfyldelse af offentlige serviceforpligtelser. Derfor falder de undersøgte foranstaltninger ikke ind under disse forordningers anvendelsesområde.

(203) Kommissionen har derefter vurderet, om artikel 93 i TEUF er et egnet retsgrundlag for forenelighedsvurderingen. Artikel 93 i TEUF indeholder bestemmelser om foreneligheden af statsstøtte på området for samordning af transporttjenester og offentlige serviceforpligtelser på transportområdet og er en særlig lovregel i forhold til artikel 106, stk. 2, og artikel 107, stk. 3, i TEUF. Domstolen har fastslået, at i henhold til denne artikel er støtteforanstaltninger til transportvæsenet kun »forenelige med traktaten i ganske bestemte tilfælde, som ikke skader [Unionens] almindelige interesser« ([47]).

(204) Kommissionen bemærker, at for at støtten kan betragtes som forenelig, skal den opfylde behovet for samordning af transportvæsenet. For at en given foranstaltning kan anses for at opfylde behovene for samordning af transportvæsenet, skal den være nødvendig og stå i et rimeligt forhold til det tilstræbte mål. I sin faste beslutningspraksis fandt Kommissionen, at støtte til samordning af transportvæsenet er forenelig med det indre marked i henhold til artikel 93, hvis følgende kumulative betingelser er opfyldt: i) Støtten bidrager til et mål af fælles interesse, ii) støtten er nødvendig og har en tilskyndelsesvirkning, iii) støtten er proportional, iv) støtten og de finansierede aktiviteter er til rådighed for alle brugere uden forskelsbehandling. Således skal støtten først og fremmest være nødvendig for at nå et mål af fælles interesse, og støtten skal have en tilskyndelsesvirkning, dvs. at den skal ændre støttemodtagerens adfærd på en sådan måde, at den iværksætter yderligere aktiviteter, som det ikke ville have iværksat uden støtten, eller som den ville have iværksat på mere begrænset eller anden måde, således at målet af fælles interesse ikke kunne nås. Kommissionen er af den opfattelse, at udstyrslånet fra 2002 og kapitallånene fra 2005, 2011 og 2012 ikke havde nogen tilskyndelsesvirkning, eftersom disse foranstaltninger ikke ændrede HelB's (eller dens forgængers) adfærd på en sådan måde, at det iværksatte yderligere aktiviteter, som det ikke ville have iværksat uden støtten. Da ovennævnte betingelser er kumulative, er dette tilstrækkeligt til at konkludere, at de undersøgte foranstaltninger ikke kan erklæres forenelige i henhold til artikel 93 i TEUF.

(205) Kommissionen har også vurderet, om undtagelserne i artikel 107, stk. 2 og 3, i TEUF kan anvendes til at vurdere støttens forenelighed. Kommissionen mener, at de undtagelser, der er fastsat i artikel 107, stk. 2, i TEUF (støtte til enkelte forbrugere, støtte, hvis formål er at råde bod på skader, der er forårsaget af naturkatastrofer eller af andre usædvanlige begivenheder, støtteforanstaltninger for økonomien i visse områder, som er påvirket af Tysklands deling), tydeligvis ikke finder anvendelse. Den samme konklusion gælder for undtagelserne i artikel 107, stk. 3, litra d) og e), i TEUF (støtte til fremme af kulturen og bevarelse af kulturarven samt støtte, hvorom Rådet træffer afgørelse). Ligeledes finder undtagelsen vedrørende udviklingen i visse områder eller visse erhvervsgrene, der er fastsat i artikel 107, stk. 3, litra a), i TEUF, ikke anvendelse.

([45]) Domstolens dom af 28. april 1993, Italien mod Kommissionen, C-364/90, ECLI:EU:C:1993:157, præmis 20.

([46]) Rådets forordning (EØF) nr. 1191/69 af 26. juni 1969 om medlemsstaternes fremgangsmåde med hensyn til de med begrebet offentlig tjeneste forbundne forpligtelser inden for sektoren for transporter med jernbane, ad landeveje og sejlbare vandveje (EFT L 156 af 28.6.1969, s. 1), Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1370/2007 af 23. oktober 2007 om offentlig personbefordring med jernbane og ad vej og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 1191/69 og (EØF) nr. 1107/70 (EUT L 315 af 3.12.2007, s. 1).

([47]) Jf. Domstolens dom af 12. oktober 1978, Kommissionen mod Belgien, 156/77, ECLI:EU:C:1978:180, præmis 10.

(206) Kommissionen har også vurderet, om nogle af de pågældende foranstaltninger kunne være forenelige på grundlag af artikel 107, stk. 3, litra b), i TEUF i henhold til de kriseregler, der er fastsat i de midlertidige rammebestemmelser for statsstøtte, der ydes for at lette adgangen til finansiering under den nuværende finansielle og økonomiske krise ([48]). Kommissionen bemærker for det første, at den pågældende støtte tilsyneladende ikke er blevet ydet for at lette adgangen til finansiering i forbindelse med den finansielle og økonomiske krise. Finland gør ikke gældende, at HelB ikke kan tiltrække finansiering på grund af virkningerne af den finansielle og økonomiske krise. Under alle omstændigheder fandt de midlertidige rammebestemmelser anvendelse mellem den 17. december 2008 og den 31. december 2011. Den fandt anvendelse på de minimis-støtte og støtte i form af garantier og rentetilskud, støtte til produktion af grønne produkter og risikokapitalforanstaltninger. Med hensyn til lånene var det kun kapitallånet fra 2011, der blev ydet inden for de midlertidige rammebestemmelsers anvendelsesperiode. Fra den 1. januar 2011 blev subsidierede lån til kriseramte virksomheder imidlertid udelukket fra anvendelsesområdet for de midlertidige rammebestemmelser. På det tidspunkt, hvor HelB modtog kapitallånet fra 2011, var det en kriseramt virksomhed (jf. betragtning 153). I lyset af ovenstående finder Kommissionen, at de midlertidige rammebestemmelser ikke finder anvendelse på den undersøgte støtte.

(207) I henhold til artikel 107, stk. 3, litra c), i TEUF kan der ydes støtte til fremme af udviklingen af visse erhvervsgrene eller økonomiske regioner, når den ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse. Kommissionen har på grundlag deraf fastsat de kriterier, den vil følge i forbindelse med vurderingen af rednings- og omstruktureringsstøtte i rammebestemmelserne for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder fra 1999 ([49]) og rammebestemmelserne fra 2004 ([50]) (der gælder for de undersøgte foranstaltninger). Vurderingen af foreneligheden med det indre marked skal derfor omfatte en undersøgelse af, hvorvidt betingelserne i disse rammebestemmelser er opfyldt. På baggrund af HKL Bussiliikennes, STA's og HelB's økonomiske situation og de pågældende foranstaltningers art (at sikre støttemodtagerens økonomiske levedygtighed) finder Kommissionen det hensigtsmæssigt at vurdere den foreliggende støtte på grundlag af de gældende rammebestemmelser.

(208) Ifølge både rammebestemmelserne fra 1999 og rammebestemmelserne fra 2004 er det kun kriseramte virksomheder, der kan modtage rednings- og omstruktureringsstøtte. Som anført i betragtning 105 med hensyn til udstyrslånet fra 2002 var HKL Bussiliikenne i henhold til rammebestemmelserne fra 1999 på det tidspunkt, hvor støtten blev ydet, ikke en kriseramt virksomhed. På samme måde var HelB ikke en kriseramt virksomhed i henhold til rammebestemmelserne fra 2004 på det tidspunkt, hvor kapitallånet fra 2005 blev ydet, da selskabet lige var etableret og ikke havde nogen regnskaber før 2005. Desuden er en nyoprettet virksomhed i henhold til punkt 12 i rammebestemmelserne fra 2004 ikke berettiget til rednings- eller omstruktureringsstøtte, selv om virksomhedens finansielle stilling i begyndelsen er vanskelig. Det vil f.eks. være tilfældet, når den nye virksomhed er opstået ved likvidation af en tidligere virksomhed eller ved erhvervelse af dens aktiver. Som udgangspunkt vil en virksomhed blive betragtet som en nyoprettet virksomhed i de første tre år efter påbegyndelsen af dens aktiviteter på det relevante forretningsområde. Først derefter vil den kunne modtage rednings- eller omstruktureringsstøtte, forudsat at: a) den kan betragtes som en kriseramt virksomhed ifølge rammebestemmelserne, og b) den ikke er del af en større koncern, medmindre der foreligger de i rammebestemmelserne nævnte omstændigheder. Derfor kunne HelB ikke modtage rednings- og omstruktureringsstøtte for perioden 2005-2007, dvs. de første tre år af HelB's levetid. Med hensyn til kapitallånene fra 2011 og 2012 var HelB en kriseramt virksomhed i henhold til punkt 10 i rammebestemmelserne fra 2004 i hvert fald fra 2009 og frem (jf. betragtning 153) og var i denne periode berettiget til rednings- eller omstruktureringsstøtte.

(209) Kommissionen bemærker imidlertid, at betingelserne for redningsstøtte i afsnit 3.1 i rammebestemmelserne fra 1999 og 2004 ikke er opfyldt for nogen af de undersøgte foranstaltninger. Med undtagelse af udstyrslånet fra 2002 bestod de pågældende foranstaltninger ikke i likviditetsstøtte i form af lånegarantier eller lån. Navnlig var kapitallånene ikke almindelige banklån, men kvasiegenkapitalinstrumenter. Desuden blev alle de undersøgte

([48]) Meddelelse fra Kommissionen – Midlertidige EF-rammebestemmelser for statsstøtte, der ydes for at lette adgangen til finansiering under den nuværende finansielle og økonomiske krise (EUT C 16 af 22.1.2009, s. 1), som ændret den 25. februar 2009 (EUT C 83 af 7.4.2009, s. 1), 28. oktober 2009 (EUT C 261 af 31.10.2009, s. 2) og 8. december 2009 (EUT C 303 af 15.12.2009, s. 6). De midlertidige rammebestemmelser, der oprindeligt var gældende indtil udgangen af 2010, blev efterfølgende forlænget og udløb den 31. december 2011 (EUT C 6 af 11.1.2011, s. 5).

([49]) Jf. fodnote 12.

([50]) Jf. fodnote 9.

foranstaltninger ikke ophævet senest seks måneder efter udbetalingen af den første rate til selskabet, og de var ikke begrundet i alvorlige sociale vanskeligheder. Endelig var de ikke ledsaget af et tilsagn fra Finland om at tilsende Kommissionen en omstruktureringsplan eller en likvidationsplan som krævet i punkt 25, litra c), i rammebestemmelserne fra 2004 og punkt 23, litra d), i rammebestemmelserne fra 1999.

(210) Kommissionen bemærker, at Finland ikke anmeldte nogen af de pågældende foranstaltninger som omstruktureringsstøtte som defineret i afsnit 3.2 i rammebestemmelserne fra 1999 og 2004. Ifølge både rammebestemmelserne fra 1999 og 2004 er tildelingen af omstruktureringsstøtte betinget af, at der gennemføres en omstruktureringsplan, som skal godkendes af Kommissionen i alle tilfælde af individuelle støtteforanstaltninger. Finland fremlagde ingen omstruktureringsplan. Finland påviste heller ikke, at nogen af de nødvendige betingelser for støttens forenelighed var opfyldt (genoprettelse af den langsigtede rentabilitet, kompenserende modydelser, eget bidrag osv.). Kommissionen konkluderer derfor, at støtten ikke opfylder betingelserne for forenelighed i rammebestemmelserne fra 1999 og 2004.

Konklusion om støttens forenelighed

(211) Kommissionen konkluderer derfor, at statsstøtten i betragtning 198 ikke er forenelig med det indre marked.

11. **ØKONOMISK SAMMENHÆNG**

(212) I henhold til traktaten og fast retspraksis har Kommissionen, når den har fundet støtte uforenelig med det indre marked, kompetence til at beslutte, at den pågældende medlemsstat skal ophæve eller ændre den ([51]). Ifølge Domstolens faste retspraksis har en medlemsstats forpligtelse til at ophæve den støtte, som Kommissionen anser for at være uforenelig med det indre marked, til formål at genoprette den tidligere situation.

(213) Domstolen har i den forbindelse slået fast, at dette mål er nået, når modtageren har tilbagebetalt de beløb, der blev ydet i form af ulovlig støtte, og dermed mister den fordel, vedkommende havde i forhold til sine konkurrenter på markedet, og situationen forud for betalingen er genoprettet ([52]).

(214) Ifølge retspraksis ([53]) kan forpligtelsen til at tilbagesøge støtte udvides til et nyt selskab, hvortil det pågældende selskab har overført en del af sine aktiver, når denne overførsel gør det muligt at fastslå, at der er en økonomisk sammenhæng mellem de to selskaber.

(215) Som nævnt i betragtning 45-49 blev HelB's forretning efter indledningen af den formelle procedure solgt til det private busselskab Viikin Linja Oy (en del af KAG), som herefter skiftede navn til »Helsingin Bussiliikenne«, hvorved selskabet blev det nye HelB.

(216) Med henblik på at fastslå, fra hvilket selskab den uforenelige støtte til HelB skal tilbagesøges, skal Kommissionen derfor vurdere, om der er økonomisk sammenhæng mellem det gamle HelB (nu Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy) og det nye HelB (en del af KAG). Hvis der konstateres en økonomisk sammenhæng mellem de to selskaber, skal den støtte, der ikke er blevet tilbagesøgt fra det gamle HelB, tilbagesøges fra det nye HelB (en del af KAG).

([51]) Jf. Domstolens dom af 12. juli 1973, Kommissionen mod Tyskland, 70/72, ECLI:EU:C:1973:87, præmis 13.
([52]) Jf. Domstolens dom af 17. juni 1999, Belgien mod Kommissionen, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, præmis 64 og 65.
([53]) Rettens dom af 28. marts 2012, Ryanair mod Kommissionen, T-123/09, ECLI:EU:T:2012:164, præmis 155.

(217) Ifølge retspraksis i Multimedia-sagen ([54]) og Kommissionens praksis ([55]) er vurderingen af den økonomiske sammenhæng mellem støttemodtageren og den virksomhed, hvortil dens aktiver blev overført, baseret på en række indikatorer. Følgende faktorer kan tages i betragtning: i) overførslens genstand (aktiver og passiver, personalets forbliven, bundlede aktiver), ii) overførslens pris, iii) identiteten af den overtagende virksomheds og den oprindelige virksomheds aktionærer eller ejere, iv) tidspunktet for overførslen (efter undersøgelsernes iværksættelse, procedurens iværksættelse eller den endelige beslutning), v) transaktionens økonomiske følgerigtighed ([56]).

(218) I lyset af salget af det gamle HelB's forretning til det nye HelB vil Kommissionen således på grundlag af ovennævnte kriterier analysere, om der er en økonomisk sammenhæng mellem det gamle HelB (nu Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy) og det nye HelB (en del af KAG), som har overtaget det gamle HelB's aktiviteter.

11.1. **Transaktionens omfang**

(219) Kommissionen minder om, at for at der kan antages ikke at bestå økonomisk sammenhæng, må de aktiver og andre dele af virksomheden, der afhændes, kun udgøre en del af den oprindelige virksomhed eller dens aktiviteter. Jo større en del af den oprindelige virksomhed, der overtages, desto større er sandsynligheden for, at den økonomiske drift af disse aktiver fortsat nyder godt af den uforenelige statsstøtte ([57]).

(220) Selv om Finland hævder, at transaktionen var en »handel med aktiver«, fremgår det af transaktionsvilkårene, at HelB's forretning reelt er blevet solgt som en going concern. Som angivet i betragtning 47-48 omfattede transaktionen alle de aktiver, der er nødvendige for at drive virksomhed (herunder gælden for HelB's nyanskaffede busflåde), alle 918 medarbejdere ([58]), firmanavnet »Helsingin Bussiliikenne Oy« og alle kontrakter og relaterede forpligtelser (herunder kontrakter om transporttjenester og videreleasing af depotfaciliteter, men ikke udstyrslånet fra 2002 og kapitallånene fra 2005, 2011 og 2012).

(221) Desuden fremgår det udtrykkeligt af punkt 2.2 i købsaftalen mellem HelB og Viikin Linja Oy af 14. december 2015, at HelB's forretning overdrages i henhold til denne aftale som en going concern, mens det i punkt 2.3 fastsættes, at salget omfatter alle de aktiver og kontrakter og forpligtelser, der er nødvendige for at videreføre HelB's forretning.

(222) Med hensyn til transaktionens omfang har det nye HelB derfor reelt overtaget alle det gamle HelB's økonomiske aktiviteter sammen med alle tilknyttede aktiver, rettigheder og forpligtelser. Derfor viderefører det nye HelB ganske enkelt det gamle HelB's økonomiske aktiviteter i stort set samme omfang i forhold til situationen før transaktionen.

(223) Endvidere bemærker Kommissionen, at salget af HelB's forretning ikke omfattede de udestående gældsforpligtelser i forbindelse med udstyrslånet fra 2002 og kapitallånene fra 2005, 2011 og 2012, som beløb sig til ca. 54 mio. EUR (med påløbne renter) ([59]).

([54]) Domstolens dom af 8. maj 2003, Italien og SIM 2 Multimedia mod Kommissionen, forenede sager C-328/99 og C-399/00, ECLI:EU:C:2003:252.

([55]) Kommissionens beslutning af 17. september 2008 i sag N 321/2008, N 322/2008 og N 323/2008 iværksat af Grækenland — Vente de certains actifs d'Olympic Airlines/Olympic Airways Services (EUT C 18 af 23.1.2010, s. 9), Kommissionens beslutning af 12. november 2008 i sag N 510/2008, iværksat af Italien — Vendita dei beni della compagnia aerea Alitalia (EUT C 46 af 25.2.2009, s. 6), Kommissionens beslutning af 4. april 2012 i sag SA.34547 iværksat af Frankrig — Reprise des actifs du groupe Sernam dans le cadre de son redressement judiciaire (EUT C 305 af 10.10.2012, s. 10).

([56]) Disse indikatorer blev først bekræftet af Retten i dom af 28. marts 2012, Ryanair mod Kommissionen (Rettens dom af 28. marts 2012, Ryanair mod Kommissionen, T-123/09, ECLI:EU:T:2012:164, præmis 155), hvorved Alitalia-beslutningen blev stadfæstet.

([57]) Kommissionens afgørelse (EU) 2015/1826 af 15. oktober 2014 statsstøttesag SA.33797 (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2011/CP) om Slovakiets støtte til NCHZ (EUT L 269 af 15.10.2015, s. 71), præmis 149.

([58]) De ansatte blev ikke afskediget og derefter genansat af det nye HelB. I stedet blev deres ansættelseskontrakter blot overført til det nye HelB i overensstemmelse med købsaftalens punkt 2.6.

([59]) Kommunen fritog det gamle HelB for forpligtelsen til at tilbagebetale udstyrslånet fra 2002 den 13. januar 2016, og kapitallånene blev konverteret til kapital i det gamle HelB den 11. december 2015, dvs. få dage før salget af forretningen.

(224) Desuden indrømmede Finland udtrykkeligt, at det gamle HelB ikke havde nogen andre aktiver end sit indestående på den spærrede konto og de beløb, der kunne modtages i henhold til earn-out-mekanismen i købsaftalen (jf. betragtning 46), og at i tilfælde af, at tilbagesøgningsbeløbet var højere end det spærrede beløb og de beløb, der var skyldige under earn-out-mekanismen, ville dette i praksis føre til insolvensbehandling af det gamle HelB.

(225) Kommissionen mener, at en sådan plan om at lade det gamle HelB være en »tom skal« med forpligtelser på ca. 54 mio. EUR, hvilket er mere end dobbelt så højt som salgsprisen, og uden at der er nogen aktiver til dækning af disse forpligtelser, klart tyder på, at Finland har forsøgt at omgå tilbagesøgningskravet, og viser økonomisk sammenhæng mellem det gamle HelB og det nye HelB.

11.2. **Overførslens pris**

(226) Som nævnt i betragtning 45 blev HelB's forretning solgt uden udbud, hvilket generelt tyder på, at salgsprisen ikke repræsenterer markedsprisen.

(227) Ifølge de finske myndigheder blev flere indenlandske og udenlandske offentlige transportselskaber ([60]) kontaktet vedrørende salget af HelB's forretning, og det eneste tilbud kom fra det private busselskab Viikin Linja Oy, som tilbød 24 210 193 EUR (se betragtning 46).

(228) Blot at udsende et investeringsprospekt, som ikke er juridisk bindende, til potentielle købere, der er blevet udvalgt af sælgeren selv, kan imidlertid ikke sidestilles med en udbudsprocedure, der er iværksat ved en offentlig bekendtgørelse. Når modtagerne af en sådan opfordring til at afgive tilbud vælges uofficielt, er der fortsat stor sandsynlighed for, at visse potentielle købere, der er villige til at betale en højere pris, ikke vil blive kontaktet. Endvidere sikrer gennemførelsen af salget via en udbudsprocedure objektivitet og gennemsigtighed i processen, som let kan bringes i fare ved en subjektiv procedure, som minder om en »markedsundersøgelse«, som den Helsinki kommune har gennemført.

(229) De finske myndigheder gør endvidere gældende, at den pris, der blev modtaget for salget af HelB's forretning, var en markedspris baseret på en forudgående evaluering ([61]) bestilt af kommunen fra en uafhængig virksomhed, Inspira Oy. Inspira Oy anvendte tre forskellige værdiansættelsesmetoder, nemlig i) metoden med tilbagediskonterede pengestrømme, der viste, at HelB havde en markedsværdi i størrelsesordenen 11,6-17,6 mio. EUR, ii) metoden med multiplikatorer af sammenlignelige transaktioner, som giver et skøn på 22,1 mio. EUR (baseret på EBITDA for HelB i 2014) ([62]) eller 23,2 mio. EUR (baseret på EBITDA for HelB i 2015) ([63]), og iii) metoden med dagsværdien af aktiver, som anslår markedsværdien af HelB's forretning til 25,6 mio. EUR.

(230) Finland gør også gældende, at salgsprisen var tættere på den øvre ende af værdiansættelsen, selv hvis man ser bort fra beløbet på den spærrede konto og earn-out-mekanismen (jf. betragtning 46).

(231) Kommissionen har gennemgået værdiansættelsen og konstateret mangler, der fordrejer den anslåede markedsværdi af HelB's forretning. Kommissionen bemærker, at Inspira Oy selv beskriver værdiansættelsen som et »groft skøn for at fastslå niveauet for salgsprisen«.

(232) Med hensyn til den første anvendte metode (tilbagediskonterede pengestrømme) vurderede valuatoren to scenarier. Det første scenarie, der er baseret på ledelsens prognoser, forudsætter en stabil vækst på 2 % i en resterende periode og når frem til en virksomhedsværdi på 17,6 mio. EUR. Det andet scenarie, der udelukkende er baseret på de nuværende kontrakter, antager, at selskabet efter 2022 ikke vil generere pengestrømme, og når dermed frem til en virksomhedsværdi på 11,6 mio. EUR.

(233) Kommissionen mener, at den antagelse, der ligger til grund for det andet scenarie, nemlig at selskabet ikke vil generere pengestrømme efter 2022, kan have været for pessimistisk. Da køberen ikke ville have overtaget udstyrslånet og kapitallånene (ca. 54 mio. EUR inklusive påløbne renter), bør man ikke med rimelighed udelukke, at der på længere sigt ville være visse positive pengestrømme. Dette berører ikke vurderingen af kapitallånene i denne afgørelse, som blev foretaget ud fra den antagelse, at lånene fortsatte med at indgå i HelB's balance. Derfor ville en investor kun have adgang til pengestrømme efter tilbagebetalingen af lånene.

([60]) Finland gør gældende, at investeringsprospektet for HelB's forretning blev udsendt til ni virksomheder, herunder klagerne.
([61]) Projekt Viima, begrundelse for salgsprisen 21.9.2015, indgivet af Finland som bilag IX25 til dets svar af 23.6.2016.
([62]) 19,6 mio. EUR, hvis der anvendes multiplikatorer for børsnoterede selskaber.
([63]) 20,6 mio. EUR, hvis der anvendes multiplikatorer for børsnoterede selskaber.

(234) Endvidere bemærker Kommissionen, at i begge scenarier var de vægtede gennemsnitlige kapitalomkostninger (WACC) for HelB, der blev anvendt som diskonteringssats, 7,3 %. Som det fremgår af værdiansættelsen, blev denne sats fastsat ved at lægge en illikviditetspræmie på 5 % til egenkapitalomkostningerne i WACC. Illikviditetspræmien anvendes rent faktisk til værdiansættelse af virksomheder, men Finland har ikke begrundet, hvorfor niveauet på 5 % bør anses for at være berettiget. Finland erkendte tværtimod, at det var helt vilkårligt ([64]). Dette kan desuden have fordrejet den anslåede markedsværdi.

(235) Med hensyn til den anden metode (multiplikatorer af sammenlignelige transaktioner) anvender værdiansættelsen det gamle HelB's EBITDA for 2014 og 2015 i beregningerne og ser bort fra den omstændighed, at HelB var under salg.

(236) Kommissionen mener, at det med henblik på værdiansættelse af en virksomhed er det forventede EBITDA for HelB og ikke det historiske EBITDA, der burde have været anvendt. Hvis der var taget hensyn til det forventede EBITDA under den første værdiansættelsesmetode, ville selskabets markedsværdi alt andet lige være steget fra 22,1-23,2 mio. EUR til ca. 36 mio. EUR.

(237) Med hensyn til den tredje metode (dagsværdien af aktiver) bemærker Kommissionen, at den bogførte værdi af busser (ca. 95 % af de samlede anlægsaktiver) ([65]) pr. 31. august 2015 var på 42,6 mio. EUR. Ud af disse 42,6 mio. EUR var ca. 32,7 mio. EUR relateret til busser, der blev indkøbt før 2015, og ca. 9,9 mio. EUR til EURO 6-busser, der blev indkøbt i 2015. Værdiansættelsen tog også hensyn til yderligere 3,4 mio. EUR i forbindelse med de busser, der skulle indkøbes i efteråret 2015.

(238) De ældre bussers dagsværdi blev beregnet på grundlag af en diskonteringsfaktor på 50 % af deres bogførte nettoværdi (dvs. efter afskrivning). Satsen på 50 % er vilkårlig og begrundes med det ringe sekundære marked for busser i Finland og de pågældende bussers alder (i gennemsnit 7,3 år). Dagsværdien af de nye busser (herunder busser, der skulle købes i efteråret 2015) blev beregnet på grundlag af en diskonteringsfaktor på 30 % af deres bogførte nettoværdi.

(239) Kommissionen mener, at en diskonteringsfaktor på 30 % af den bogførte værdi af de nye busser, som var under et år gammel, kan være for høj, hvilket er endnu tydeligere med hensyn til de busser, der endnu ikke er indkøbt. Kommissionen mener også, at en diskonteringsfaktor på 50 % for de gamle busser synes at være høj, da deres bogførte værdi allerede tager højde for afskrivninger. Til sammenligning ville selskabets anslåede værdi være steget fra 25,6 mio. EUR til ca. 35 mio. EUR, hvis der var anvendt en diskonteringsfaktor på 10 % for de nye busser og en diskonteringsfaktor på 30 % for de ældre busser.

(240) Desuden indeholdt salgsdokumenterne en bestemmelse om fuld godtgørelse af det nye HelB fra det gamle HelB i tilfælde af krav om tilbagebetaling af statsstøtte (jf. betragtning 46). Fra et økonomisk perspektiv reducerer denne godtgørelse forretningsrisikoen for køber, da den reelt udgør en forsikring mod eventualforpligtelser. Som sådan giver den køberen en ekstra fordel og bør derfor medregnes i salgsprisen. Men Inspira Oy's værdiansættelse tager imidlertid ikke hensyn til godtgørelsen ved fastsættelsen af salgsprisen.

(241) Af de grunde, der er anført i betragtning 231 til 240, mener Kommissionen ikke, at den af Finland fremlagte værdiansættelse nøjagtigt afspejler markedsværdien af HelB. Dette sammen med den omstændighed, at der ikke blev gennemført et åbent, gennemsigtigt, ikkediskriminerende og ubetinget udbud, fører Kommissionen til den konklusion, at den pris, som køberen betalte for HelB's forretning, ikke nøjagtigt afspejler markedsprisen.

11.3. **Identitet mellem ejerne**

(242) Kommissionen bemærker, at Helsinki kommune solgte HelB til det private busselskab Viikin Linja Oy, som ikke på nogen måde er forbundet med kommunen.

([64]) Indlæg fra Finland af 13. januar 2017.
([65]) Indlæg fra Finland af 13. januar 2017.

(243) Da der ikke foreligger bevis for det modsatte, konkluderer Kommissionen derfor, at der ikke er nogen forbindelse mellem de oprindelige og de nye ejere af HelB's forretning, der blev overdraget til Viikin Linja Oy.

11.4. **Tidspunkt for transaktionen**

(244) Kommissionen bemærker, at transaktionen ikke må gennemføres for at undgå, at statsstøtten tilbagesøges, hvilket ville medføre omgåelse af Kommissionens fremtidige negative afgørelse ([66]).

(245) Salget af HelB's forretning blev indledt i april 2015, dvs. næsten umiddelbart efter, at Kommissionen havde indledt den formelle undersøgelsesprocedure og underrettet Finland om åbningsafgørelsen.

(246) Derfor var både den finske stat og Helsinki kommune udmærket klar over, at de pågældende foranstaltninger kunne udgøre ulovlig og uforenelig støtte, som skulle tilbagesøges.

(247) Desuden nævnes Kommissionens undersøgelse i denne statsstøttesag også som en af grundene til salget ([67]), idet kontanter blev indbetalt på en spærret konto som sikkerhed, hvis Kommissionen skulle træffe en negativ afgørelse om tilbagesøgning, der blev udvidet til det nye HelB.

(248) Kommissionen mener derfor, at tidspunktet for salget af HelB's forretning og ovennævnte omstændigheder klart viser, at salget af forretningen blev fortolket som en omgåelse af konsekvenserne af en eventuel negativ afgørelse truffet af Kommissionen.

11.5. **Transaktionens økonomiske følgerigtighed**

(249) Når Kommissionen vurderer kriteriet om transaktionens økonomiske følgerigtighed, kontrollerer den, om køberen af aktiverne anvender dem på samme måde, som sælger gjorde, eller om han derimod lader dem indgå i sin egen forretningsstrategi og derved opnår synergivirkninger som begrundelse for sin interesse i at overtage disse aktiver ([68]).

(250) I den foreliggende sag omfattede købet alle de aktiver, der var nødvendige for at fortsætte driften af det gamle HelB som en going concern, sammen med alle de ansatte i det gamle HelB og alle tilknyttede rettigheder og forpligtelser (med undtagelse af udstyrslånet fra 2002 og kapitallånene fra 2005, 2011 og 2012). Desuden fremgår det udtrykkeligt af købsaftalen, at salget blev gennemført som en going concern.

(251) Viikin Linja Oy var som nævnt i betragtning 23 og 25 en konkurrent til Nobina AB og befandt sig på samme marked som det gamle HelB. Efter at køberen, Viikin Linja Oy, købte det gamle HelB's forretning, skiftede man navn til HelB og blev til det nye HelB, som er en del af KAG. Dette tyder på, at det var planen, at det gamle HelB's forretning skulle fortsætte uden væsentlige forskelle i det nye HelB med de samme busser på de samme ruter og endda med samme farve ([69]).

(252) Kommissionen finder derfor, at det nye HelB blot fortsætter det gamle HelB's forretning og anvender det gamle HelB's aktiver på samme måde som det gamle HelB.

11.6. **Konklusion vedrørende økonomisk sammenhæng mellem det gamle HelB og det nye HelB**

(253) Kommissionen konkluderer derfor, at den eneste ændring, der skete ved salget af HelB's forretning, vedrører den juridiske enhed, som det nye HelB tilhører. Det gamle HelB's forretning blev solgt, efter at Kommissionen indledte den formelle undersøgelsesprocedure, og den blev solgt som en going concern, idet alle ansatte, aktiver og kontrakter blev overført til det nye HelB. Desuden fortsætter det nye HelB med det gamle HelB's forretning og bruger det gamle HelB's aktiver på samme måde som det gamle HelB.

([66]) Kommissionens afgørelse (EU) 2015/1587 af 7. maj 2015 om statsstøtte SA.35546 (2013/C) (ex 2012/NN) gennemført af Portugal til fordel for Estaleiros Navais de Viana do Castelo S.A., præmis 165 (EUT L 250 af 25.9.2015, s. 208), og Kommissionens beslutning 2011/97/EF af 14. september 2005 om statsstøtteforanstaltning C 11/04 (ex NN 4/03) — Olympic Airways — omstrukturering og privatisering (EUT L 45 af 18.2.2011, s. 1), præmis 178-183.

([67]) Projekt Viima, begrundelse for salgsprisen 21.9.2015.

([68]) Kommissionens afgørelse (EU) 2015/1826 af 15. oktober 2014 statsstøttesag SA.33797 (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2011/CP) om Slovakiets støtte til NCHZ (EUT L 269 af 15.10.2015, s. 71), præmis 163.

([69]) http://svenska.yle.fi/artikel/2015/10/21/helsingforsfullmaktige-godkande-forsaljning-av-bussbolag, senest tilgået den 12.10.2017.

(254) Endvidere konkluderer Kommissionen, at salget af HelB blev tilrettelagt med henblik på at omgå tilbagesøgningsforpligtelsen ved at lade udstyrslånet fra 2002 og kapitallånene fra 2005, 2011 og 2012 blive i en »tom skal« med det gamle HelB uden aktiver til dækning af disse lån.

(255) Endelig afspejler den pris, der blev betalt for HelB's forretning, ikke nøjagtigt markedsprisen, fordi salget ikke blev gennemført via udbudsproceduren, og på grund af mangler i den værdiansættelse, som Finland har fremlagt. Selv om salgsprisen for HelB's forretning svarede til markedsprisen (hvilket den ikke gjorde), ville dette ikke i sig selv være tilstrækkeligt til at udelukke økonomisk sammenhæng, da markedsprisen blot er en af de faktorer, der skal tages i betragtning (jf. betragtning 217), mens andre indikatorer klart peger i retning af, at der foreligger økonomisk sammenhæng mellem det gamle og det nye HelB.

(256) På baggrund af ovenstående er Kommissionen af den opfattelse, at der er økonomisk sammenhæng mellem det gamle HelB, som i øjeblikket hører under Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy (jf. betragtning 47) og det nye HelB.

(257) Som følge heraf er Kommissionen af den opfattelse, at den fordel, som Finland har givet det gamle HelB, udgør ulovlig og uforenelig statsstøtte, og at tilbagesøgningen af denne uforenelige statsstøtte til det gamle HelB skal udvides til at omfatte den nye ejer af selskabet, det nye HelB. Med sin fortsatte tilstedeværelse på markedet fortsætter det nye HelB faktisk med at drage fordel af den statsstøtte, som det gamle HelB's økonomiske aktiviteter modtog, og forvrider dermed fortsat markedet.

12. **TILBAGESØGNING**

(258) I henhold til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og EU-domstolenes faste retspraksis har Kommissionen beføjelse til at beslutte, at den pågældende medlemsstat skal ændre eller ophæve støtten, når den har konstateret, at den er uforenelig med det indre marked ([70]). Ifølge EU-domstolenes faste retspraksis har en medlemsstats forpligtelse til at ophæve den støtte, som Kommissionen anser for at være uforenelig med det indre marked, til formål at genoprette den tidligere situation ([71]).

(259) I den sammenhæng har EU-domstolene fastslået, at dette mål er nået, når modtageren har tilbagebetalt de beløb, der er tildelt som ulovlig støtte, hvorved modtageren mister den fordel, der var opnået på markedet i forhold til konkurrenterne, og situationen fra tiden før ydelsen af støtte genoprettes ([72]).

(260) I overensstemmelse med retspraksis fastsættes følgende i artikel 16, stk. 1, i Rådets forordning (EU) 2015/1589 ([73]): »I negative afgørelser om ulovlig støtte bestemmer Kommissionen, at den pågældende medlemsstat skal træffe alle nødvendige foranstaltninger til at kræve støtten tilbagebetalt fra støttemodtageren«.

(261) Eftersom de pågældende foranstaltninger er gennemført i strid med artikel 108, stk. 3, i TEUF og skal betragtes som ulovlig og uforenelig støtte, skal de således tilbagesøges for at genoprette situationen på det indre marked forud for ydelsen af støtten. Tilbagesøgningen skal omfatte perioden fra det tidspunkt, hvor støtten blev stillet til rådighed for modtageren, og frem til beløbets faktiske tilbagebetaling. Det tilbagesøgte beløb tilskrives rente fra den dato, indtil det er tilbagebetalt.

12.1. **Foranstaltning 1 — udstyrslånet fra 2002**

(262) Den støtte, der skal tilbagesøges, er lig med summen af:

1) forskellen mellem a) de skyldige renter beregnet på grundlag af den markedskonforme rentesats på 12 måneders Euribor plus en margen på 400 basispoint (mellem den 24. maj 2002 og den 23. maj 2012) og 1 000 basispoint (mellem den 24. maj 2012 og den 13. januar 2016) og b) de betalte renter beregnet på grundlag af den faktiske rente på den 12 måneders Euribor plus en margen på fem basispoint og

2) den udestående hovedstol for det lån, der ikke er tilbagebetalt, til et beløb af 10,7 mio. EUR.

([70]) Dom af 12. juli 1973, Kommissionen mod Tyskland, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, præmis 13.
([71]) Dom af 21. marts 1990, Belgien mod Kommissionen, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, præmis 66.
([72]) Dom af 17. juni 1999, Belgien mod Kommissionen, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, præmis 64 og 65.
([73]) Rådets forordning (EU) 2015/1589 af 13. juli 2015 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af artikel 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (EUT L 248 af 24.9.2015, s. 9).

(263) Den således beregnede støtte udgør 20 190 595 EUR (se bilaget). Støttetildelingsdatoen er: for komponent 1 den dato, hvor renterne forfaldt, dvs. den 31. december hvert år mellem 2002 og 2015 og den 13. januar 2016 (lånets sidste dag), for komponent 2 den dato, hvor der blev givet afkald på lånet, dvs. den 13. januar 2016.

12.2. **Foranstaltning 2 — kapitallånet fra 2005**

(264) Den støtte, der skal tilbagesøges, beløber sig til forskellen mellem:

1) de skyldige renter på grundlag af den markedskonforme rentesats, dvs. a) 8,08 % på »etableringslånet« mellem den 1. januar 2005 og den 11. december 2015 og b) 7,70 % på STA's gældsforpligtelse mellem den 18. april 2006 og den 11. december 2015 og

2) de faktisk betalte renter, dvs. 0.

(265) Den således beregnede støtte udgør 20 241 255 EUR (se bilaget). Støttetildelingsdatoen er den dato, hvor renterne skulle have været betalt, hvis lånet var blevet ydet på markedsvilkår, dvs. den 31. december hvert år mellem 2005 og 2014 og den 11. december 2015 (den dag, hvor kapitallånet fra 2005 blev konverteret til egenkapital i HelB)

12.3. **Foranstaltning 3 — kapitallånet fra 2011**

(266) Den støtte, der skal tilbagesøges, beløber sig til 5,8 mio. EUR. Støttetildelingsdatoen er den dato, hvor lånet blev ydet, dvs. den 31. januar 2011.

12.4. **Foranstaltning 4 — kapitallånet fra 2012**

(267) Den støtte, der skal tilbagesøges, beløber sig til 8 mio. EUR. Støttetildelingsdatoen er den dato, hvor lånet blev ydet, dvs. den 23. maj 2012.

12.5. **Økonomisk sammenhæng**

(268) På baggrund af den økonomiske sammenhæng mellem det gamle HelB (nu Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy) og det nye HelB (Helsingin Bussiliikenne Oy, tidligere Viikin Linja Oy) udvides forpligtelsen til at tilbagebetale hele støttebeløbet, der er anført i afsnit 12.1 til 12.4 ovenfor, til det nye HelB (fulde navn: Helsingin Bussiliikenne Oy).

12.6. **Klausul om fuld godtgørelse**

(269) Kommissionen bemærker, at bestemmelserne i købsaftalen for det gamle HelB samt deponeringsaftalen, som sikrer det nye HelB fuld godtgørelse for eventuelle krav om tilbagesøgning af statsstøtte (betragtning 46), falder uden for åbningsafgørelsens anvendelsesområde og er derfor ikke blevet vurderet af Kommissionen i nærværende afgørelse. Kommissionen minder imidlertid om, at det er fast retspraksis, at sådanne klausuler kan betragtes som særskilte statsstøtteforanstaltninger, og at anvendelsen af lignende bestemmelser om godtgørelse kan betegnes som en omgåelse af tilbagesøgningen af ulovlig og uforenelig statsstøtte.

(270) Kommissionen vil derfor gerne understrege, at hvis disse bestemmelser om fuld godtgørelse efterleves helt eller delvis efter denne afgørelse, kan Kommissionen være nødt til at undersøge ikke blot, om anvendelsen af disse bestemmelser udgør en omgåelse af tilbagesøgningen af ulovlig og uforenelig statsstøtte som fastslået i denne afgørelse, men også hvorvidt sådanne bestemmelser i sig selv udgør særskilte statsstøtteforanstaltninger.

13. **KONKLUSION**

(271) Kommissionen konstaterer, at Finland ulovligt har gennemført støtten under foranstaltning 1, 2, 3 og 4 i strid med artikel 108, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

(272) Kommissionen konkluderer, at støtten under foranstaltning 1, 2, 3 og 4 er uforenelig med det indre marked og skal tilbagesøges fra det nye HelB (fulde navn: Helsingin Bussiliikenne Oy) med renter —

VEDTAGET DENNE AFGØRELSE:

Artikel 1

Den statsstøtte på 54 231 850 EUR, som Finland ulovligt har ydet under foranstaltning 1, 2, 3 og 4 i strid med artikel 108, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, til Helsingin Bussiliikenne Oy, er uforenelig med det indre marked.

Artikel 2

1. Finland skal tilbagesøge den i artikel 1 omhandlede støtte fra støttemodtageren.

2. På baggrund af den økonomiske sammenhæng mellem det gamle HelB (nu Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy) og det nye HelB (fulde navn: Helsingin Bussiliikenne Oy, tidligere Viikin Linja Oy) udvides forpligtelsen til at tilbagebetale støtten til det nye HelB (fulde navn: Helsingin Bussiliikenne Oy).

3. De beløb, der skal tilbagesøges, pålægges renter fra det tidspunkt, hvor de blev udbetalt til støttemodtageren, og indtil de faktisk er tilbagebetalt.

4. Rentebeløbet beregnes med renters rente i overensstemmelse med kapitel V i forordning (EF) nr. 794/2004 og forordning (EF) nr. 271/2008 om ændring af forordning (EF) nr. 794/2004.

Artikel 3

1. Tilbagesøgningen af den i artikel 1 omhandlede støtte iværksættes øjeblikkeligt og effektivt.

2. Finland sikrer, at denne afgørelse efterkommes senest fire måneder efter datoen for dens meddelelse.

Artikel 4

1. Senest to måneder efter meddelelsen af denne afgørelse sender Finland Kommissionen følgende oplysninger:

a) det samlede beløb (hovedstol og renter), som støttemodtageren skal tilbagebetale

b) en detaljeret beskrivelse af allerede trufne og planlagte foranstaltninger med henblik på at efterkomme denne afgørelse

c) dokumentation for, at støttemodtagerne har fået påbud om at tilbagebetale støtten.

2. Finland holder Kommissionen underrettet om udviklingen i de foranstaltninger, der på nationalt plan træffes for at efterkomme denne afgørelse, indtil den støtte, der er tildelt i henhold til artikel 1, er fuldt tilbagebetalt. Finland indsender på Kommissionens anmodning straks oplysninger om de foranstaltninger, der allerede er truffet eller planlagt for at efterkomme afgørelsen. Finland giver tillige detaljerede oplysninger om de støttebeløb og renter, støttemodtagerne allerede har tilbagebetalt.

Artikel 5

Denne afgørelse er rettet til Republikken Finland.

Kommissionen kan offentliggøre støtte- og rentebeløb, der er tilbagesøgt i overensstemmelse med denne afgørelse, jf. dog artikel 30 i forordning (EU) 2015/1589.

Udfærdiget i Bruxelles, den 28. juni 2019.

På Kommissionens vegne
Margrethe VESTAGER
Medlem af Kommissionen

BILAG

Beregning af støttebeløb i foranstaltning 1 og 2

Foranstaltning 1 (udstyrslånet fra 2002)			
	Udestående hovedstol	Renteforskel	Støttebeløb
24.5.2002	13 000 000	3,95 %	136 933
31.8.2002	14 000 000	3,95 %	44 547
30.9.2002	14 500 000	3,95 %	143 188
31.12.2003	14 500 000	3,95 %	572 750
31.12.2004	14 500 000	3,95 %	572 750
31.12.2005	14 500 000	3,95 %	572 750
31.12.2006	14 500 000	3,95 %	572 750
31.12.2007	14 500 000	3,95 %	572 750
31.12.2008	14 300 000	3,95 %	564 850
31.12.2009	13 700 000	3,95 %	541 150
31.12.2010	13 100 000	3,95 %	517 450
31.12.2011	12 500 000	3,95 %	493 750
23.5.2012	11 900 000	3,95 %	185 409
24.5.2012	11 900 000	9,95 %	710 430
31.12.2013	11 300 000	9,95 %	1 124 350
31.12.2014	10 700 000	9,95 %	1 064 650
31.12.2015	10 700 000	9,95 %	1 064 650
13.1.2006	10 700 000	9,95 %	35 488
Støtte i renter			9 490 595
Støtte i gældsfraskrivelse			10 700 000
Samlet støtte			**20 190 595**

Foranstaltning 2 (kapitallånet fra 2005)			
	Udestående hovedstol (med kapitaliseret rente)	Renteforskel	Støttebeløb
i) Etableringslånet			
31.12.2005	12 255 223,50	8,08 %	990 222
31.12.2006	13 245 445,56	8,08 %	1 070 232
31.12.2007	14 315 677,56	8,08 %	1 156 707
31.12.2008	15 472 384,31	8,08 %	1 250 169
31.12.2009	16 722 552,96	8,08 %	1 351 182
31.12.2010	18 073 735,24	8,08 %	1 460 358
31.12.2011	19 534 093,05	8,08 %	1 578 355

Foranstaltning 2 (kapitallånet fra 2005)			
	Udestående hovedstol (med kapitaliseret rente)	Renteforskel	Støttebeløb
31.12.2012	21 112 447,76	8,08 %	1 705 886
31.12.2013	22 818 333,54	8,08 %	1 843 721
31.12.2014	24 662 054,89	8,08 %	1 992 694
11.12.2015	26 654 748,93	8,08 %	2 034 054
Subtotal for etableringslånet			16 433 579
ii) STA's gældsforpligtelse			
18.4.2006	3 638 476,87	7,70 %	196 114
2007	3 834 590,77	7,70 %	295 263
2008	4 129 854,26	7,70 %	317 999
2009	4 447 853,04	7,70 %	342 485
2010	4 790 337,73	7,70 %	368 856
2011	5 159 193,73	7,70 %	397 258
2012	5 556 451,65	7,70 %	427 847
2013	5 984 298,42	7,70 %	460 791
2014	6 445 089,40	7,70 %	496 272
11.12.2015	6 941 361,29	7,70 %	504 791
Subtotal for STA's gældsforpligtelse			3 807 676
Samlet støtte			**20 241 255**